

ciaverint, communitatis vestrae usibus confirmamus, quocumque in tempore illas aperiri contigerit: et quaecumque deinceps concessione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium, iuste atque canonicè poteritis adipisci. Ad haec decernimus, ut defuncto Ecclesiae vestrae episcopo, successoris electio vestrum potissimum, vestrorumque successorum, qui canonicè vixerint, deliberatione persistat. Id ipsum etiam et universae Ecclesiae, seu claustrum vestri praepositis, sive dispensatoribus eligendis perpetuo observandum censemus. Si qua sane in crastinum ecclesiastica, saecularisve persona, huius nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secunda tertiave commotione, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, atque a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, et in extremo examine districtae ultioni subiacet. Cunctis autem eidem congregationi iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

Datum Avenione per manum Iohannis Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, xvii kal. octob., indict. iii, anno dominicae incarnationis mxcv, pontificatus domini Urbani Papae anno octavo.

Dat. die 15 septembris anno Domini 1095, pontif. anno viii.

XXVIII.

Confirmatio monasterii Aubechiensis in dioecesi Cameracensi, et rerum omnium ad illud spectantium (1).

SUMMARIUM

Confirmantur bona a Gerardo ep. monasterio donata: et quae in futurum eidem a quo-

(1) Sammarth. loc. cit. tom. iii inter Instrum. Eccles. Camerac. num. xiv.

cumque fidelium conferuntur. — Decretum pro immunitate loci, ac possessionum ad eum pertinentium.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Rogerio abbati monasterii, quod situm est in parochia Cameracensi, insula quae dicitur Abbetias, salutem et apostolicam benedictionem.

Officii nostri nos hortatur auctoritas, pro Ecclesiarum statu sollicitos esse, et quae recte statuta sunt, stabilire. Quamobrem, charissime fili Rogeri, tuis petitionibus apostolicae benignitatis aures inclinantes, monasterium Sanctissimae Trinitatis, cui auctore Deo praesides, praesentis decreti auctoritate munimus, et quaecumque bona venerabilis confrater noster Gerardus Cameracensis episcopus, cuius nimirum donatione locus ipse institutus esse cognoscitur, praefato monasterio contulit: quaecumque praeterea quilibet fideles de suo iure concesserunt, vel in futurum Sancti Spiritus inspiratione concesserint, integra semper et illibata manere apostolica auctoritate sancimus. Decrevimus itaque, ut nulli omnino hominum liceat eundem locum temere perturbare, vel eius possessiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum substantiatione ac gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Quisquis autem locum ipsum pro divini timoris reverentia vel rebus suis ditare, protegere, vel pro sua facultate exaltare studuerit, omnipotentis Dei misericordiam, et Apostolorum eius gratiam consequatur. Qui vero contra huius nostri decreti tenorem pertinaciter agere tentaverit, Sancti Spiritus gladio plectatur. Datum apud Clarummontem Arvernicae per manum Iohannis S. R. E. diaconi cardinalis, iii kalen. decembris, indict. iii (1), anno domin. incarnationis mxcv, pontificatus autem domini Urbani secundi Papae anno viii.

Confirmantur bona a Gerardo episcopo monasterio donata:

Et quae in futurum eidem a quocumque fidelium conferuntur.

Decretum pro immunitate loci, ac possessionum ad eum pertinentium

Dat. die 29 novembris anno Domini 1095, pontif. anno viii.

(1) Lege iv.

XXIX.

Decretum Urbani II et synodi Claromontanae de primatu Lugdunensi (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Synodus Claromontana, — Ubi actum de primatu Lugdunensi. — Statutum, ut Senonensis archiep. Lugdunensi tamquam primati esset subiectus. — Idem de Rotomagensi et Turonensi. — Senonensis archiep. contumacia. — Quare officio privatus a synodo. — Tandem a caeteris obtemperatum, et controversia terminata. — Primatus Lugdunensis a Pontif. confirmatur super quatuor provincias. — Poenae contra inobedientes.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Hugoni Lugdunensi archiepiscopo et primati, eiusque successoribus canonicè promovendis, in perpetuum.

Exordium. Ex Apostolicae Sedis debito, et sanctorum canonum auctoritate impellimur, in omnibus ubique terrarum Ecclesiis prave acta corrigere, recte statuta firmare. Unde cum nos in Galliarum partes venire, supernae dispositionis dignatio concessisset, curae nobis fuit apud Clarummontem Arvernicae generale concilium convocare. Ibi inter alia, quae ad synodalem audientiam discutienda perlata sunt, fraternitas tua de primatu sanctae Lugdunensis Ecclesiae querelam exposuit, multis iam ante provincialibus conciliis agitatam. Lecta sunt in eodem consessu, eundem primatum astruentia, Romanae et Apostolicae Auctoritatis privilegia. Cum igitur Richerius Senonensis archiepiscopus pro causa hac die altero respondere praecipus esset, nullamque excusationis rationem legitimam reddidisset, placuit tamen nobis ex apostolicae mansuetudinis abundantia ad deliberandum de subiectione hac in diem tertium inducias indulgere. Tertio itaque die, cum se ille partim pro negotii gravamine, partim pro aegritudinis occasione, synodali conventui subtraxisset, per legatos requisitus, et obedire renuens, adhuc deliberandi inducias flagitabat. Defi-

(1) Edidit Sammarth. loc. cit. tom. iv inter Instrumenta Eccles. Lugdun. n. xiii.

nitiois etiam iam imminente sententia, rursus ab Senonis (1) Ecclesiae suffraganeis in diem alterum, ut eum familiaris convenirent, induciae impetratae sunt, ea nimirum pollicitatione praemissa, ut, si etiam ille tunc pertinaciter reniteretur, ipsi tamen definitioni concilii unanimiter obedirent. Porro die iam sexto concilii evoluta, cum ille adhuc inducias expectando resisteret, ex totius synodi favore et iudicio sancitum est, Senonensem archiepiscopum Lugdunensi tamquam primati subiectionem obedientiamque debere, quia et catalogorum antiquitas, et Sedis Apostolicae idipsum contestabatur auctoritas. Cui profecto sententiae se humiliter obedituros, Senonensis Ecclesiae suffraganei propria quisque voce professus est. Idipsum etiam de Rotomagensi Ecclesia confirmatum est; de Turonensi enim, quia iam a retroactis temporibus sine refragatione obedierat, nulla iam quaestio movebatur. Die vero concilii octavo, tua iterum fraternitas quæstata est, Senonensem archiepiscopum a legatis tuis, Aganone scilicet Eduensi, et Lamberto Atrebatensi episcopis, admonitum, nullam adhuc Lugdunensi Ecclesiae pro primatu reverentiam profiteri; ea propter nos, toto consentiente concilio, pallii usum, et suffraganeorum obedientiam, donec ipse obediret Senonensi archiepiscopo, interdiximus. In Rotomagensem quoque, qui aberat, eandem sententiam promulgavimus, nisi inter tres menses, post sententiam cognitam, si quidem viva voce non posset, subiectionem debitam scripto polliceretur. Ipsius itaque suffraganeis, qui praesentes aderant, sententiam nostram debita humilitate suscipientibus, ac obedientiam promittentibus, sic tandem Lugdunensis Ecclesiae querela diuturna annuente Domino terminata est. Per praesentis igitur privilegii paginam Lugdunensi Ecclesiae tuae primatum super quatuor provincias confirmamus, et per eam tibi tuisque successoribus, his

(1) Fortasse Senonensis.

(R. T.)

Ecclesiae Avenionensis episcopi, praepositi, et canonicorum electio penes ipsos canonicos.

Solidae claustrulæ.

Statutum, ut Senonensis archiep. Lugdunensi tamquam primati esset subiectus;

Idem de Rotomagensi et Turonensi.

Senonensis archiep. contumacia.

Quare officio privatus a synodo.

Tandem a caeteris obtemperatum, et controversia terminata.

Primatus Lugdunensis a Pontif. confirmatur

super quatuor provincias.

Poenae contra inobedientes.

tantum, qui eo ordine eoque tenore electi vel promoti fuerint, qui per sanctae memoriae Gregorii VII privilegium, praedecessori tuo Gebuino praefixus et praescriptus est. Provincias autem illas, quas vobis confirmamus, dicimus Lugdunensem, Rotomagensem, Turonensem, et Senonensem, ut hae videlicet provinciae condignam Lugdunensi Ecclesiae obedientiam solvant, et honorem, quem Romani Pontifices reddendum esse scriptis propriis praefixerunt, devote humiliterque, salva in omnibus Sedis Apostolicae reverentia et auctoritate. Si qua sane in crastinum ecclesiastica, saecularisve persona, huius privilegii paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiae iusta servantibus sit pax D. N. I. C. quatenus et hic fructum actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Interfuerunt autem definitioni huic archiepiscopi diversarum provinciarum numero duodecim, cum episcopis octoginta, abbatibus nonaginta, et eo amplius. Datum apud Clarummontem Arvernicae, per manum Iohannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, kalendis decemb. indict. iv, anno domin. incarnat. mxcv, pontificatus autem Urbani II papae anno octavo.

Dat. die 1 decembris anno Domini 1095, pontif. anno viii.

XXX.

Confirmatio privilegiorum omnium Turonensis Ecclesiae, ac praesertim, ut in gravioribus causis a solo Romani Pontificis iudicio dependeant canonici (1).

(1) Ex Concil. tom. xii, col. 727.

SUMMARIUM

Urbanus PP. B. Martini Turonen. Ecclesiam invisit. — Abusus nonnulli illam in Ecclesiam invecti. — Ex apost. privilegiis canonici Ecclesiae huius soli Romano Pontifici, regi, et Turonen. archiep. obviam ire tenentur, — Quod illis confirmatur. — Ac insuper statuitur, ut graviores causas ad Rom. Pontificem deferant. — Roboratio huiusce privilegii.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, universis sanctae Ecclesiae filiis, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum fore volumus tam futuris quam praesentibus, quoniam omnium honorum largitor Deus devotionem nostram ad B. Martini tumulum visitandum sua miseratione perduxit. Quia vero in eiusdem B. confessoris Ecclesia quaedam inoleverant, quae in melius promovenda, salutis falce extirpanda videbantur, nos per septem dies et eo amplius immorati, medicinam animarum, frequentius inter eos intrantes et exeuntes, eis impertivimus; et nobis in omnibus obedientes, et benevolos, Deo aspirante et in eis cooperante, nobiscum experti sumus. Sed quoniam ad nostras aures pervenerat, quod legatos Romanae Ecclesiae suscipere cum processione benignitate supersederant: neque etiam eis, videlicet legatis, auctoritas huius Ecclesiae per notitiam privilegiorum eius innotuerat, succensuimus, et graviter eos increpavimus, cur tantam inobedientiae offensionem incurrerent. Illis itaque humiliter nobis scripta patrum nostrorum Romanorum Pontificum praetendentibus, diligenter attendimus eorum privilegia. Et quia praeter apostolicum, et regem, et Turonensem archiepiscopum semel in vita sua, neminem ad processione susceptionem admittebant, studiose notavimus nostris cardinalibus, Teuzone, Alberto, Gregorio Papiensi, Rausgerio, et Hugone Lugdunensi primate, et aliis tam episcopis, quam aliarum dignitatum personis, praesentibus Brunone Signiensi episcopo, et

Urbanus PP. B. Martini Turonen. Ecclesiam invisit.

Abusus nonnulli illam in Ecclesiam invecti.

Ingelramno Suessionensis Ecclesiae archidiacono.

Quod illis confirmatur;

Porro nos tanta auctoritate relecti, eorum antiquam consuetudinem, eorum scriptis suffragantes, auctoritate nostra corroboravimus in praesentia nostrorum fratrum. Et quia filius noster Amatus, Burdigalensis archiepiscopus, unus erat de Legatis Romanae Ecclesiae a Gregorio septimo praedecessore nostro in Gallia destinatus, non ab hac Ecclesiae processione solemnitate susceptus, unde etiam graviter contra eosdem clericos commotus in Exuldunensi concilio eos excommunicatione perfoderat, eum in concordiam et pacem eorum reformavimus. Neque eos ad ullam satisfactionem, quia auctoritate pollente sese munierant, compulimus: neque qualibet pro tali excessu absolute purgandos censuimus. Denique quoniam in quibusdam suae Ecclesiae privilegiis proprium eis habere episcopum concessum est, eius vice nos Romano eos sancimus specialiter adhaerere Pontifici, et graviores eorum causas ex eius pendere iudicio.

Ac insuper statuitur, ut graviores causas ad Rom. Pontificem deferant.

Roboratio huiusce privilegii.

Si quis sane in crastinum cardinalis, aut legatus, aut episcopus, aut quilibet a nostro latere missus, hanc nostrae confirmationis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, et nostram perfringens auctoritatem, processione ab ipsa sancti confessoris Ecclesia expetierit, si commonitus non destiterit, potestatis honorisque dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata praesumptione cognoscat. Cunctis autem ista servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi. Amen, amen, amen. Datum Turonis in castello S. Martini per manum Iohannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, secundo idus martii, indictione quarta, anno dominicae incarnationis mxcvi, pontificatus autem domini Urbani secundi Papae nono.

Dat. die 14 martii anno Domini 1096, pontif. anno ix.

XXXI.

Trenorciensis monasterii bona, iuraque omnia in tutelam Apostolicae Sedis recipiuntur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Bona omnia ei confirmantur, — Remota cuiuscumque personae vexatione. — Ecclesiae nonnullae huic monast. adiudicantur indicto silentio monachis S. Florentii. — Solitae clausulae. — Urbani PP. subscriptio. — Symbolum Urbani PP.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Petro Trenorciensi abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Pia postulatio voluntatis effectu debet prosequenti compleri; quatenus et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Quia igitur dilectio tua ad Sedis Apostolicae portum confugiens, eius tuitionem devotione debita requisivit, nos supplicationi tuae clementer annuimus, et Trenorciense coenobium, cui Deo auctore praesides, cum omnibus ad ipsum pertinentibus, sub tutelam Apostolicae Sedis excipimus. Per praesentis igitur privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque bona, quascumque possessiones catholicorum imperatorum seu caeterorum principum largitione, episcoporum concessione, seu caeterorum fidelium oblatione ad idem coenobium in praesentiarum pertinent, sive in futurum iuste poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel oblationes retinere, minuere, vel temerariis vexationibus inquietare; sed omnia integre conserventur, eorum, pro quorum sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Caetera etiam, quae per reverendae memoriae Iohannis Papae privilegium Trenorciensi monasterio con-

(1) Ex Ghiffeto inter Probat. Hist. Abbatia huius.

Exordium

Bona omnia ei confirmantur,

Remota cuiuscumque personae vexatione.

firmata sunt, confirmamus. Querelam autem monachorum S. Florentii, quam de Ecclesiis Lausdani, Sanctae Crucis videlicet, et Sancti Nicolai, contra te et Ecclesiam tuam faciunt, quamque in praesentia nostra Turonis habitam diligenter pertractavimus, debito fine Deo auctore terminamus: apostolica iterum auctoritate praecipientes, quatenus deinceps nullam tibi vel Ecclesiae molestiam ex his inferre praesumant; sed absque eorum inquietudine praefatas Ecclesias tu successoresque tui iure perpetuo possideatis. Siquae sane ecclesiastica, saecularisve persona contra hanc nostrae constitutionis paginam venire tentaverit, potestate, honorisque sui dignitate careat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, quousque digna satisfactione resipiscat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

EGO URBANUS Catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

BENEDICTUS DEUS ET PATER DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI.

Datum Turonis per manum Iohannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis XIII kalendas aprilis, indictione IIII, incarnationis dominicae anno MXXVI, pontificatus autem domini Urbani secundi Papae IX.

Dat. die 20 martii anno Domini 1096, pontif. anno IX.

XXXII.

Confirmatio bonorum omnium, privilegiorum ac libertatum Ecclesiae S. Martini Turonen. (1).

SUMMARIUM

Urbanus PP. tumultum S. Martini invisit. — Praebendas in eius Ecclesia pretio acquiri videns, — Clericos ad emendationem sa-

(1) Ex Concil. tom. XII, col. 728.

cramento obligavit. — Eos vero soli praeposito subiectos declaravit. — Bona ad eandem spectantia Ecclesiam confirmat; — Ac insuper libertates omnes eidem in synodo Tussiensi concessas. — Clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Ecclesiae B. Martini canonicis tam praesentibus quam futuris, in perpetuum.

Bonorum omnium largitori Deo gratias agimus, qui devotionem nostram ad B. Martini tumultum visitandum sua miseratione perduxit. Quia vero in eiusdem beati confessoris Ecclesia consuetudo pravitatis eiusmodi inoleverat, ut honores seu praebendae omnes pretio acquirerentur, nos locum sanctum emundare ab hac peste execrabili cupientes, religiosos viros ad praemonitionem nostram decrevimus praemittendos, quibus estis fideliter, Domino inspirante, polliciti, et praeceptis omnimodis obedire, et simoniacae pravitatis inquinamenta deserere. Quod et praesentibus nobis per Dei gratiam perfecistis, in nostra tamquam beati Petri manu firmantes, nihil vos ulterius honorum, nihil praebendarum vendituros aut empturos, nec, ut vendantur aut emantur, aliquando consensuros: adiicientes etiam, nullum deinceps in canonicorum numerum admittendum, nisi eandem sponsonem iureiurando firmaverit. Quae videlicet universa nos sanctorum apostolorum auctoritate firmavimus, et violatores omnes anathematis mucrone confodimus. Et praeteritorum igitur gratiae respondentes, et futurorum spem longe meliorem gerentes, secundum praedecessorum nostrorum Romanae Ecclesiae Pontificum privilegia, vos in spirituales filios Apostolicae Sedis assumpsimus: et eadem auctoritate statuimus, nullum Pontificum, nullum regum, nullum cuiusque dignitatis aut ordinis, praeter praepositos vestros, in vestra Ecclesia vel eius pertinentiis potestatem aut dominium exercere; ut Romanae Ecclesiae praecepta servant, Romanae Ecclesiae libertate

Urbanus PP. Praebendas in eius Ecclesia pretio acquiri videns.

Clericos ad emendationem sacramento obligavit.

Eos vero soli praeposito subiectos declaravit.

tumultum S. Martini invisit.

perpetua gaudeatis, salvo nimirum iure seu consuetudine, quam hactenus erga vos Turonensis noscitur archiepiscopus habuisse.

Quaecumque igitur venerabilis illa B. Martini Ecclesia legitimo iure vel Pontificum collatione, vel regum, vel principum liberalitate, vel fidelium oblatione possidet, seu in futurum praestante Domino iuste poterit et canonice adipisci, firma vobis semper et illibata permaneant. Nullus in villis aut mansionibus sive territorii, sive ecclesiis, aut pagis, ad vestram Ecclesiam pertinentibus, invitis vobis, iudicia agere, ingenuos servosve saeculi potestate constringere, nec teloneum aut nulum (1) praesumat exigere. Possessionum vero vestrarum decimae seu novae in pauperum usus omnino proficiant. Episcopus autem, in cuius dioecesi eadem possessiones sunt, ordinandorum clericorum tantum curam gerat: nihil de caetero gravaminis clericis inferat: nec Ecclesiarum altaria vel alia bona, per regalia praecepta vobis antiquitus data, et Pontificum romanorum privilegiis confirmata, vel aliis dare, vel venalitate distrahere, vel modo quolibet alienare praesumat.

Quidquid praeterea libertatis, quidquid immunitatis, vel praedecessores nostri Romani Pontifices, vel Turonenses archiepiscopi, vel Gallicanarum Ecclesiarum apud Tussiacum in Tullensi parochia generalis synodus congregata, pro B. apostolici confessoris Martini reverentia vestrae Ecclesiae vestrisque praedecessoribus contulerunt, nos praesentis decreti pagina confirmamus. Et quia in quibusdam vestrae Ecclesiae privilegiis proprium vobis habere episcopum concessum est; nos eius vice Romano vos sancimus specialiter adhaerere Pontifici, et graviores vestri causas ex eius pendere iudicio. Si quis sane in crastinum archiepiscopus, aut episcopus, imperator, aut rex, prin-

(1) *Teloneum*; licet sit locus in quo *telonarius* suas ex teloneis coactas pecunias asservet (Du Cange); hic tamen pro ipsa pecunia accipitur. — *Nulum*, quaevis exactio de novo imposita (Du Cange).

(R. T.)

ceps, aut dux, comes, vicecomes, iudex, aut ecclesiastica quaelibet saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat; et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo iudicio districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiae iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Datum Pictavis per manus Iohannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, IV kalendas aprilis, indictione IV, anno dominicae incarnationis MXXVI, pontificatus autem domini Urbani secundi Papae nono.

Dat. die 29 martii anno Domini 1096, pontif. anno IX.

XXXIII.

Decretum, ut abbas Cormeriacensis sumat baculum pastoralem ex sepulchro B. Martini (1).

Urbanus episcopus servus servorum Dei.

Querelam de Cormaricensi coenobio, inter B. Martini canonicos, et illius loci monachos diutius agitatam, qualiter in conspectu nostro archiepiscoporum abbatumque iudicio definita sit ad utrorumque quietem perpetuam, nostrae auctoritatis literis praecipimus annotandum. Lectis enim in conspectu publico B. Martini privilegiis, ipsius etiam coenobii monimenti, patuit, locum illum ex supradictae Ecclesiae stipendiis canonicorum ipsorum studio fuisse aedificatum; qui postea per Andegavensem comitem advocatae seu defensionis occasione, ex canonicorum potestate sublatus est. Ex considentium

(1) Ex Dacher. Spicileg. tom. IV.

Ecclesiae nonnullae huiusmodi monast. ad iudicantur in dicto silentio monachis S. Florentii.

Solidae clausulae.

Urbani PP. subscriptio.

Symbolum Urbani PP.

Bona ad eandem spectantia Ecclesiam confirmat;

Ac insuper libertates omnes eidem in synodo Tussiensi concessas.

Clausulae.

Series fa. 6.

igitur fratrum, qui nobiscum Turonis ad ecclesiastica negotia finienda conven- rant, deliberatione atque iudicio, Cormaricensis abbas Guido baculum non ordi- nate acceptum B. Martini canonicis red- didit; qui mox super B. Martini tumulum positus est: postea tamen ex eodem tumulo eidem abbati, quia religiosae con- versationis habebatur, restitutus est. Per- petuo itaque decreto ratum esse prae- cipimus, ne deinceps in Cormaricensi coenobio aliter eligatur, quam in supra- dictae Ecclesiae privilegio continetur. Electus autem supradicto tenore, de B. Martini sepulchro baculum sumat: item defuncto abbate semper ad eundem lo- cum baculus referatur, ut super illa san- ctissima Confessoris apostolici membra, communi decani et capituli iussu, signum illud pastoralis regiminis semper acci- piatur, salvo Turon. archiepisc. iure, quod in abbatis ordinatione secundum com- munem Ecclesiae consuetudinem exer- cendum est. Si quis sanctae constitutioni huic obviam ire, et Cormaricense coe- nobium ecclesiae B. Martini subtrahere tentaverit, apostolicae indignationis gladio, et S. Spiritus iudicio feriatur.

Urbani PP. II decretum.

Solitar clau- sulae.

Subscriptio- nes.

Siguum URBANI PAPAE.

- Sig. Hugonis Lugdunensis
Sig. Rodulphi Turonensis
Sig. Guidonis Viennensis
Sig. Hildeberti Bituricensis
Sig. Amati Burdegalensis
Sig. Heuzonis
Sig. Alberti
Sig. Gregorii
Sig. Iuonis Carnutensis
Sig. Goffredi Andegavensis
Sig. Hoelli Cenomanensis
Sig. Moruani Venetensis
Sig. Benedicti Nannetis (1)
Sig. Guillelmi Arvernensis
Sig. Brunonis Signiensis
Sig. Marobodi Redonensis electi.
Sig. monachorum Cormaricensium, Si- monis prioris Bernerii.

- Sig. Burcardi praecantoris S. Martini.
Sig. Fulcherii praepositi.
Sig. Matthaei praepositi.
Sig. Sichardi praepositi.
Sig. Alexandri subdiaconi.

Datum Pictavis per manum Iohannis S. R. E. diaconi cardinalis, III kalendas aprilis, indictione IV, anno Domini MXXCVI, pontificatus Urbani Papae IX.

Dat. die 30 martii anno Domini 1096, pontif. anno IX.

XXXIV.

Ad Tolosanum, Agennensem, Caturcensem, et Lactoratensem episcopos, ut restitui- curent Ecclesias, et bona Moysiaccensi ablata monasterio, pro cuius immunitate et regimine nonnulla decernuntur (1).

SUMMARIUM

Moysiaccense monasterium magnae famae pro- pter regularem disciplinam: — Postea suo ex splendore lapsum: — Tandem Cluniac. abbatum industria restitutum: — Suis in bonis confirmatur sub dominio eorumdem. — Enumeratio huiusmodi bonorum. — Non abbas, sed prior eligendus. — In ab- batiis vero Moysiaccensi subiectis non eli- gendi abbates nisi praevio Moysiaccensis consensu. — Ecclesiae et bona huic mo- nasterio ablata. — Quae ei restituenda fore praecipitur sub anathematis poena.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilectis fratribus et coepiscopis, Isarno Tolosano, Si- moni Agennensi, Gerardo Caturcensi, Ray- mundo Lactorensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Fraternitatem vestram non ignorare cre- dimus, quod Moysiaccense monasterium magnae famae, magnaeque fuerit excel- lentiae. Postmodum vero, cum illic ha- bitantium negligentia religionis gloria decrevisset, substantiarum quoque copia diminuta, et pene ad nihilum redacta est. Gratias autem Deo, qui nostris temporibus per Cluniacensium abbatum industriam, religionem in eodem loco abolitam repa-

(1) Ex Cartularii Moysiaccensis fragmento edito Sammarth. inter Instrumenta Ecclesiae Cadure. num. XXV.

Moysiaccense monasterium magnae famae propter regu- larem disci- plinam;

Postea suo ex splendore lap- sum;

Tandem Clu- niac. abbatum industria re- stitutum;

rare dignatus est. Oportet ergo et vestram fraternitatem pro beatorum Petri et Pauli devotione, quorum nomini locus ipse dicatus est, operam dare, quatenus anti- quarum possessionum substantiam reci- pere, et quas in praesenti tenet, firmiter ad usus servorum Dei ibidem manen- tium (1) mereatur. Proinde abbatias vel monasteria, quas et quae nunc usque tenuerunt vel tenent, confirmamus Eccle- siae Moysiaccensi apostolica auctoritate, ut possideant et teneant sub dominio (2) Asiniacensis abbatis; scilicet in episco- patu Tolosano abbatiam Lezatensis: in Aginensi abbatiam S. Gervasii Exiensis: in Elenensi, Sanctae Mariae Arulensis: in Girundensi, Sancti Petri Campi-Rotundi. Sed in hac constituimus et mandavimus, ut non ibi amplius abbas ordinetur; sed a Moysiaccensi abbate ibi prior praepo- natur. Prioratum etiam Sanctae Mariae Tolosae, Sancti Petri de Coquinis, et Sancti Genii Nirtorensis, et Durivelleris, et Villae-Novae in Ruthunensi pago, et coquetas cum appendiciis suis, et omnia, quae nunc in praesenti tenent, ut in aeternum possideant in pace, volumus et mandamus; et haec ex beatorum apo- stolorum Petri et Pauli auctoritate et nostra; adicientes haec, ut in abbatibus supranominatis sine Moysiaccensis abbatis consilio et voluntate abbas nullatenus eligatur, vel ab aliquo ordinetur; quod si contigerit ausu temerario ab aliquo fieri, eligentes, ordinatus et ordinator excommunicentur, et a suis ordinibus ex beati Petri auctoritate sub anathematis interminatione deponantur.

Suis in bonis confirmatur sub dominio eorumdem.

Enumeratio huiusmodi bo- norum.

Non abbas, sed prior eli- gendus.

In abbatibus vero Moysi- accensi subiectis non eligendi abbates nisi praevio Moy- siaccensis con- sensu.

Ecclesiae et bona huic mo- nasterio ab- lata;

Conqueruntur etiam ipsi fratres Moy- siaccenses, plurimas sui iuris Ecclesias a laicis hominibus occupari; in Tolosano quidem episcopatu ecclesiam S. Martini de Maurago, S. Iuliani, S. Rustici, ec- clesiam de Affiniaco, de Corduba, de Bisingis, de Monte-Beterio: in Aginensi ecclesiam Sancti Amantii de Tarrago, de Verbegarria, de Anganiaco: in Catur-

(1) Deest fortasse tenere. (2) Lego Cluniacensis. Bull. Rom. Vol. II. 22

censi ecclesias Sancti Martini, et Sancti Vincentii de Anteiaco, Sancti Petri de de Boilo, Sancti Theodori de Linaco, Sanctae Liberatae, Sancti Amantii, San- cti Martini, et Sancti Petri de Catex, Sancti Saturnini de Bas, Sancti Iohannis de Persica, ecclesiam Sancti Saturnini, quae coniuncta est ecclesiae Sancti Petri; ecclesiam de Titiaco, Sancti Petri de Burgarias, Sanctae Mariae de Troilo, ecclesiam de Cogornoco, de Gratacumba, Sancti Lupi de Malausa, ecclesiam cum curia, quae dicitur Fals; ecclesiam de Arduno, ecclesiam Sancti Sulpitii, Sancti Mauricii: in Lactorensi episcopatu, in parrochia Limana, ecclesiam de Sarra- ciaco, de Flamalingis, de Aliciano, de Orriols, ecclesiam Sancti Martini, Sancti Quiriaci, Sancti Hilarii, Sancti Saturnini, Mansionis villam. Vestram igitur pruden- tiam literis praesentibus exhortamur, atque praecipimus, ut supradictarum Ecclesia- rum occupatores pro vestri officii debito commoneatis; et quae Dei servis vel ipsi vel ipsorum parentes perperam abstule- runt, restituere compellatis. Quod si ve- stris noluerint commonitionibus obedire, noverint se beatorum apostolorum indi- gnationem, sicut ecclesiasticarum rerum pervasores, in pervasione ipsa contuma- citer permanentes habere, et excommuni- catos esse. Dat. Tolosae nonis maii indict. IV, anno dominicae incarnationis MXXCVI, per manum Iohannis S. R. E. diaconi cardinalis.

Quae ei resti- duenda fore praecipitur sub anathema- tis poena.

Dat. die 7 maii anno Domini 1096, pontif. Urbani anno IX.

XXXV.

Urbanus PP. II in concilio Nemausensi controversiam inter Conchenses mona- chos et Figiacenses componit, et utriusque monasterio proprium abbatem indul- get (1).

(1) Ex Sammarth. loc. cit. num. XXXVIII.

SUMMARIUM

Series facti. — Gregorii VII decretum pro unione utriusque monasterii. — Discordia unde profecta. — Quaestio in Nemausensi synodo agitata. — Sententia in ea lata. — Confirmatio sententiae eiusdem.

Urbanus servus servorum Dei

Series facti.

Gregorii VII decretum pro unione utriusque monasterii.

Discordia unde profecta.

Quaestio in Nemausensi synodo agitata.

Sententia in ea lata.

Cum pro negotiis ecclesiasticis in partes Galliae venissemus, apud Arverniam largiente Domino plenariam synodum convocavimus. Illic a Conchensis monasterii fratribus reverendae memoriae Gregorii septimi Papae literae praesentatae sunt, praecipientes, Figiacense coenobium Conchensi coenobio uniendum; et quia per idem tempus utriusque loco abbates proprii praesidebant, alterutro defuncto, eum, qui superstes esset, utriusque monasterio praefendum. Conchensis itaque coenobii abbas, quia contra literarum ipsarum tenorem substitutus fuerat, in eodem concilio depositus, et Figiacensis, qui supervixerat, utriusque loco praelatus est. Coepit ergo inter utrumque monasterium discordia tanta versari, ut et bona plurima distraherentur, et animarum salus detrimentis maximis pessundaretur. Praeterea, cum ad aures Cluniacensis abbatis huiusmodi constitutio pervenisset, coepit supradictas Gregorii Papae literas tamquam subreptitias calumniari, et definitionem eiusdem negotii se praesente aliter perpetrata testari, quandoquidem ab eodem Pontifice Figiacensis locus Conchensi monasterio per privilegium fuerit superpositus. Igitur cum, largiente Domino, tertio per instantiam nostram apud Nemausum synodus convenisset, coepit eiusdem negotii quaestio graviter agitari. Post longum vero super hac re episcoporum abbatumque tractatum, placuit cum pro apostolici privilegii conservatione, tum pro communi monasteriorum salute, ut utriusque loco, sicut ante fuerat, abbas cardinalis restitueretur; et tam Figiacenses monachi quam Conchenses sub proprii abbatis cura deinceps et provisione

persistenter. Et nos igitur commune concilii decretum apostolicae auctoritatis pondere confirmantes, definitionis huius ordinem perpetuo permansurum, nostri nominis literis annotari, et sigilli nostri praecipimus. impressione firmari. Si quis autem huiusce definitionis tenorem temerario ausu fuerit conatus infringere, sciat se apostolicae indignationis ultionem incurrere, et detrimentum sui ordinis vel officii invenire. Actum in concilio apud Nemausum in ecclesia Sanctae Mariae, septimo idus iulii, anno dominicae incarnationis MDCVI, indictione IV, anno vero pontificatus domini Urbani Papae secundi, nono. Datum apud Vallem Flavianam, in monasterio Sancti Aegidii idus iulii.

Dat. die 15 iulii anno Domini 1096, pontif. anno IX.

XXXVI.

Confirmatio bonorum monasterii Rivipollensis, cui nonnulla immunitatis ac exemptionis privilegia conceduntur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Bona ad monast. spectantia confirmantur. — Enumeratio huiusmodi bonorum. — Molestiam ullam aut vim illi inferre omnino interdicitur. — Abbas per monachos eligendus. — Monasterii omnimoda exemptio ab ordinarii iurisdictione. — Sepulturam ibidem statuere cuicumque liberum. — Missas publicas ibidem celebrare nec episcopus possit sine abbatis consensu. — Poenae contra inobservantes.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Bernardo abbati venerabilis monasterii Sanctae Mariae, quod Rivipollense dicitur, in comitatu Ausonensi inter duo flumina constitutum, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Apostolicae Sedis auctoritate debitoque compellimur, pro universarum Ecclesiarum statu satagere, et earum quieti auxiliante Domino providere. Eapropter

(1) Ex Archiv. monasterii huius edidit Baluzius loc. saepe cit. num. CCCXIV.

Confirmatio sententiae eiusdem.

Bona ad monast. spectantia confirmantur.

Enumeratio huiusmodi bonorum.

petitionibus tuis, fili in Christo carissime Bernarde, non immerito annuendum esse censuimus, ut Rivipollense monasterium, cui Deo auctore praesides, ad praedecessorum nostrorum Sergii et Agapiti exemplar Apostolicae Sedis privilegio muniremus. Per praesentis igitur decreti paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque hodie idem coenobium iuste possidet, sive in futurum concessione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium iuste atque canonice poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus nominibus adnotanda: ecclesiam Sancti Petri eidem monasterio adiacentem cum caeteris ei subiectis ecclesiis: in castro Cervasiae ecclesiam Sancti Martini, cappellam Sancti Nicolai, cellam (1) Sancti Petri cum ecclesia castri de Monte Palatii, cellam Sancti Quintini, monasterium Sanctae Mariae, quod dicitur Gulterii, Sancti Andreae inter Pontonos, Sanctae Mariae de Panizariis, Sanctae Mariae de Monte Serrato, ecclesiam Sancti Stephani de Ripa de Grannollariis, Sancti Stephani de Ripa cum alodiis Bernardi vicecomitis, quae coenobio delegavit: mercati vero, quod penes idem monasterium fieri consuevit, teloneum, et omnem iustitiam tibi tuisque successoribus confirmamus: castrum quoque Menslei cum terminis et pertinentiis suis, castrum de Torsa cum ecclesiis et dominicaturis (2), et portibus maris, piscationibus, et omnibus sibi pertinentibus: piscationes aquarum de Tezer a Ripa Mala usque ad Spatam, et de flumine Freverii a ponte Corba usque Tezer: omnem etiam dominicaturam, quam Bernardus Bisuldunensis Beatae Mariae tradidit tam in Rivipollensi valle, quam in aliis locis: quicquid praeterea possessionum, villarum, sive ecclesiarum, cum decimis, primitiis vel oblationibus

(1) Cellae vox crebro pro *Monasteriis*, seu, ut olim vocabant, *Abbatibus* vel *Obedientiis*, quae maioribus suberant, sumitur, ut in praes. diplom. et in plur. aliis. (R. T.) (2) Dominicatura, domini, proprium, *proprietus*. (R. T.)

suis per antecessorum nostrorum privilegia in quibuslibet regionibus possidetis: quicquid authenticis Pontificum scriptis, vel principum, vel quorumque fidelium iuste et legaliter vel in praesenti habetis, vel in futurum Domino largiente habituri estis, saepefacto Beatae Mariae monasterio confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut eius subditos praeter abbatis et fratrum voluntatem saeculari iudicio vel potestate constringere, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum substantatione ac gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Obeunte te nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, vel violentia proponatur, nisi quem fratres communi assensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam elegerint. Chrisma, oleum sanctum, consecrationes altarium sive basilicarum, ordinationes clericorum ipsius loci vestri, seu monachorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a quocumque volueritis catholico accipietis episcopo. Ad haec adicimus, ut episcoporum quilibet claustrum ipsum, et illic Domino servientes, temerario ausu excommunicare, sed neque capellas, quae circa ambitum monasterii sitae sunt, sine Romani Pontificis vel legati eius audientia interdiceri vel excommunicare non debeat; neque caeteris ad vos pertinentibus locis sine certis causis praeiudicium canonicae ultionis inferre. Sepulturam sane eiusdem loci omnino liberam esse decernimus, ut eorum, qui illic sepeliri deliberaverint, devotioni et externae voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat. Missas quoque publicas praeter abbatis et fratrum voluntatem in eodem monasterio ab episcopo celebrari, vel stationes fieri prohibemus, ne forte in servorum Dei

Molestiam ullam aut vim illi inferre omnino interdicitur.

Abbas per monachos eligendus.

Monasterii omnimoda exemptio ab ordinarii iurisdictione.

Sepulturam ibidem statuere cuicumque liberum.

Missas publicas ibidem celebrare nec episcopus possit sine abbatis consensu.

Poense contra
inobservantes.

recessibus, popularibus occasio praebeatur ulla conventibus. Si quis igitur in crastinum archiepiscopus aut episcopus, imperator aut rex, princeps aut dux, comes, vicecomes, iudex, aut ecclesiastica quaelibet saecularisve persona, huius decreti paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertioque commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iuxta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum in monasterio Sancti Aegidii per manum Ioannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, xvii kal. augusti, indictione iv, incarnationis dominicae anno mxcvi, pontificatus autem domini Urbani secundi, nono.

Dat. die 16 iulii anno Domini 1096,
pontif. anno ix.

XXXVII.

Idem omnino privilegium pro monasterio Balneolensi (1).

SUMMARIUM

Prooemium. — Confirmatio honorum ad monasterium spectantium; — Quae hic enumerantur. — Confirmatio quoque privilegiorum omnium. — Decretum immunitatis a quacumque molestia etc. — Abbas a monachis eligendus; — quibus liberum quoque sit altarium consecrationes et clericorum ordinationes a quocumque liberit episcopo petere. — Idem ab ordinario episcopo excommunicari non possint, nisi consentiente Romano Pontifice; ab eius enim iurisdictione sint omnino liberi. — Sepulturam in monasterii ecclesiis statuere cuiuscumque sit liberum. — Poenae contra violatores privilegii huius.

(1) Edidit ex Cartulario monast. huius Baluzius loc. cit. num. cccxv.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Benedicto abbati venerabilis monasterii sancti protomartyris Stephani, quod situm est in loco qui Balneolis dicitur, in comitatu Bisuldunensi, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Apostolicae Sedis auctoritate debitoque compellimur pro universarum Ecclesiarum statu satagere, et earum quieti auxiliante Domino providere. Eapropter petitionibus tuis, fili in Christo carissime Benedicte, non immerito annuendum censuimus, ut Balneolense monasterium, cui Deo auctore praesides, Apostolicae Sedis privilegio muniremus. Per praesentis ergo privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque hodie idem coenobium iuste possidet, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant: parochia videlicet de ipsa valle Balneoli, ecclesia Sancti Benedicti et Sancti Petri de Agemal, Sancti Romani de Millanicas cum cimiterio suo, Sancti Christophori, Sancti Iacobi cum decimis et primitiis suis, et cum medietate decimarum seu primitiarum de Villa Figerolis et de Eremitanis, ecclesia Sanctae Mariae, Sancti Laurentii cum cimiterio de Porcarii, ecclesia Sancti Mauritii de Calvis, Sancti Quirici, Sancti Martini de Campo Maiori in valle de Milliariis, ecclesia Sancti Petri, Sancti Andreae de Ritulis, Sancti Vincentii de Saliente, Sancti Iuliani de Augustino, Sanctae Mariae de villa Azert, Sancti Martialis de Quarantela, cella Sanctae Mariae de Rivo d'Azar cum decimis, oblationibus ac caeteris pertinentiis suis: in comitatu Petralatensi ecclesia Sancti Martini, Sancti Silvestri: in valle Mala, cella Sancti Ioannis de Crosis, Sancti Cypriani de Pineta, cum decimis, oblationibus, et caeteris earum pertinentiis: in comitatu Empuritanensi, cella Sanctae Crucis, Sancti Nicolai cum cimiteriis, et alodiis suis, et castrum Calepodium cum pertinentiis suis: in comitatu Gerundensi, ecclesia

Prooemium.

Confirmatio
honorum ad
monasterium
spectantium;Quae hic enu-
merantur.Confirmatio
quoque privi-
legiorum om-
niumDecretum im-
munitatis a
quacumque
molestia etc.Abbas a mo-
nachis eli-
gendus;quibus liberum
quoque sit al-
tarium conse-
crationes et
clericorum or-
dinationes a
quocumque li-
berit episco-
po petere.Idem ab or-
dinario epi-
scopo excom-

Sanctae Mariae de Fenestris, Sancti Felicis de Buada cum decimis, oblationibus et caeteris earum pertinentiis: in comitatu Barchinonensi, monasterium Sancti Martialis de Monte Signi: in Tazilano ecclesia Sancti Salvatoris: mercati quoque, quod penes vestrum coenobium fieri solet, teloneum, et omnem iustitiam, tibi tuisque successoribus confirmamus. Quicquid praeterea vel per antecessorum nostrorum Apostolicae Sedis Pontificum privilegia, vel per authentica regum, seu principum scripta, vel ex quorumcumque fidelium oblationibus loco vestro iuste et legaliter collatam est, vel in futurum largiente Domino habituri estis, ratum vobis et integrum servari praecipimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut praeter abbatis et fratrum voluntatem eorum familiam saeculari iudicio et potestate constringere, aut coenobii possessiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum sustentatione ac gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Obeunte te nunc eiusdem loci abbate vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam elegerint. Crisma, oleum sanctum, consecrationes altarium sive basilicarum, ordinationes clericorum loci vestri, seu monachorum, qui ad sacros fuerint ordines promovendi, a quocumque volueritis catholico accipietis episcopo, sicut a nonnullis praedecessoribus nostris monasterio vestro est concessum, et a comprovincialibus est episcopis confirmatum. Ad haec adiicimus, ut episcoporum quilibet claustrum ipsum, et illic Domino

servientes, temerario ausu, aut sine Romani Pontificis vel legati eius audientia interdicere vel excommunicare non debeat, neque caeteris ad vos pertinentibus locis sine certis causis praeiudicium canonicae ultionis inferre. Missas vero publicas praeter abbatis et fratrum voluntatem in eodem monasterio per episcopum celebrari, aut stationes fieri, vel ad agendas causas populares conventus aggregari prohibemus, ne in servorum Dei recessibus, popularibus occasio praebeatur ulla conventibus. Sepulturam quoque eiusdem loci omnino liberam esse sancimus, ut eorum, qui illic sepeliri deliberaverint, devotioni, et extremae voluntati nisi excommunicati sint, nullus obsistat. Si qua igitur in crastinum ecclesiastica saecularisve persona, huius decreti paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertioque commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iuxta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Datum in monasterio Sancti Aegidii apud vallem Flavianam per manum Ioannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, xvi kal. augusti, indictione quarta, incarnationis dominicae anno mxcvi, pontificatus autem domini Urbani secundi Papae, nono.

Dat. die 17 iulii anno Domini 1096,
pontif. anno ix.

municari non
possint, nisi
consentiente
Romano Pon-
tifice;Ab eius enim
iurisdictione
sint omnino
liberi.Sepulturam in
monasterii ec-
clesiis statuere
cuiuscumque sit
liberum.Poenae contra
violatores pri-
vilegii huius.

XXXVIII.

Confirmatio bonorum, et donationum omnium, factarum vel in posterum faciendarum Iuviniacensi monasterio, cui privilegia immunitatis ac Apostolicae Sedis protectionis conceduntur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub Apostolicae Sedis protectione recipitur, — eique bona omnia confirmantur. — Decretum immunitatis a quacumque vi, vel molestia; — et libertatis in abbatisae electione: — adhibito tamen episcopi dioecesanis consilio. — Advocatus ab abbatisa eligendus: — Qui tamen, sicut et abbatisa, nihil a Monast. quoquomodo alienare possit. — Census annuus Sedi Apost. persolvendus. — Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilectae filiae Halburgi (2) abbatisae monasterii Iuviniacensis, et caeteris, quae post eam regulariter in eiusdem monasterii regimine substituendae sunt.

Exordium. Apostolicae Sedis auctoritate debitoque compellimur pro universarum Ecclesiarum statu satagere, et earum maxime, quae eius Sedi specialius adhaerent, et tamquam proprio iure subiectae sunt, quieti auxiliante Domino providere. Quapropter, filia in Christo charissima Galburgis, devotionis tuae precibus clementer annuimus, et Beatae Scholasticae virginis monasterium, cui Domino auctore praesides, apud villam, quae Iuviniacum dicitur, constitutum, sub Apostolicae Sedis protectionem specialiter confovendum praesentis decreti auctoritate suscipimus. Quod videlicet monasterium egregiae memoriae Bonifacius marchio et eius uxor Beatrix cum insigni filia sua domina Mathilde, beato Petro et episcopis sanctae Romanae Ecclesiae obtulerunt. Per praesentis igitur privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaevis bona a praedictis principibus eidem monasterio data, firma et illibata semper permaneant:

(1) Ex Mabillon. in Append. Annal. Benedict. tom. v, num. XLII. (2) Fortasse Galburgae.

ipsa videlicet Iuviniacensis villa integra cum utrisque medietatibus suis, quarum alteram praefatus marchio et eius coniux in vita sua, alteram post obitum eorum comitissa Mathildis beatae Scholasticae tradidisse cognoscitur: Remonis villa cum pertinentiis suis, et redditibus: medietas villae Verinoli Magni: Yreia cum duabus ecclesiis: Busonis villa cum appenditiis suis: Minus Virolinum totum: in villa Vismoli mansi duodecim: in Marceio tres mansi cum ecclesia: in Clymenceio terra cum quarta parte ecclesiae: in Hastoi mansi quatuor, et tertia pars ecclesiae cum molendino: in Betrui mansi duo cum ecclesia: in Vellanes mansi duo et semis, sexta pars mansi ecclesiae, et molendini, et piscationis: in Gualkeringi mansus unus: apud Ase iuxta Masenceium terrae: apud aliud Ase quarta pars mansi: apud Nemachium mansus: apud Ham mansus cum quarta parte ecclesiae et molendini. Confirmamus etiam vobis ecclesiam de Surreio cum alodio et municipiis, novem perticata vinearum lasura (sic) quadriginta et septem diurnata bovum in Remoni villa, quae tua prudentia ab Arluino pretio comparuit (1). Quidquid praeterea idem Beatae Scholasticae monasterium iuste possidet, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium iuste ac canonice poterit adipisci, ratum vobis illibatumque servari sancimus. Decrevimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat supradicti coenobii congregationem temere perturbare, aut eius possessiones auferre, aut ablata retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, earum, pro quarum sustentatione ac gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Trevirensis Ecclesiae canonica reverentia. Obeunte te, nunc eius loci abbatisa, vel earum quaecumque post te in eiusdem loci regimine successerint, nulla ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia

Decretum immunitatis a quacumque vi, vel molestia;

Et libertatis in abbatisae electione.

(1) Fortasse comparavit.

Adhibito tamen episcopi dioecesanis consilio.

Advocatus ab abbatisa eligendus:

Qui tamen, sicut et abbatisa, nihil a monast. quoquomodo alienare possit.

Census annuus Sedi Apost. persolvendus.

Solitae clausulae.

praeponatur, sed quam sorores communi consensu, vel sororum pars consilii sanioris, secundum Deum, et beati Benedicti regulam providerint eligendam, adhibito etiam dioecesanis episcopi consilio, si catholicus religiosusque extiterit, ut iam omnino non liceat infra abbatiam ipsam aliquid violentiae vel pravae consuetudinis vindicare, aut gravaminis quicquam, quod ancillarum Domini Dei quieti impediatur, irrogare. Advocatum quoque eiusdem loci non alium fore statuimus, nisi quem monasterio utilem abbatisa cum religiosarum suarum voluntate poposcerit. Nec ipsi, aut abbatisae, nec alicui loci ipsius ministro facultas sit Ecclesiae bona vel in feudum personis saecularibus dare, vel sub censum redigere, vel modis quibuslibet alienare. Nullum praeterea clericum in monasterio vestro ministrare permittimus, nisi de regularium canonicorum numero, quos apud B. Montani ecclesiam religionis vestrae sollicitudo constituit, quibus delegatum ex vestrarum facultatum portionibus victum ne qua in posterum persona subtrahere audeat, interdiciamus. Ad iudicium autem perceptae a Romana Ecclesia libertatis, Viridunensis monetae sex argenteos quotannis Lateranensi palatio persolvatis. Si qua igitur in crastinum ecclesiastica persona saecularisve, huius decreti paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sanctissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatinus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Datum in monasterio S. Aegidii apud vallem Flavianam per manus Iohannis S.

Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis decimo quarto kal. augusti, indictione quarta, incarnationis dominicae anno MXXVI, pontificatus domni Urbani secundi PP., IX.

Dat. die 19 iulii anno Domini 1096, pontif. anno IX.

XXXIX.

Confirmata in concilio Nemausensi donatione Raymundi comitis Tholosani, monasterium S. Aegidii subditur S. R. Ecclesiae (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Donatio Raymundi comitis qualis. — In concilio Nemausensi confirmata. — Lato anathemate contra inobservantes. — Monast. ipsum ab omni episcopali iure exemptum, — Soli R. E. subditur. — Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei

Sicut iniusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Comes nimirum Tholosanorum ac Ruthenensium, et marchio provinciae, Raimundus, potentatus sui partem a Romana Ecclesia detinens, honores omnes ad B. Aegidium pertinentes, tam in valle Flaviana quam in extrinsecis, quicquid iuste sive iniuste videbatur tenere, omnes rectas sive pravas consuetudines, quas ipsius antecessores, aut ipse habuerant, ob honorem Dei, et B. Aegidii reverentiam dereliquit. Quam videlicet missionem apud Nemausense concilium, iurans in manu nostra, Odiloni abbati et eius fratribus fecit, in Hierosolymitanam expeditionem iturus, seque et universos successores suos, si forte hoc donum irritum facere pertentarent, quod ad se erat, damnatione et maledictione mulctavit. Quid igitur, suggerente ipso et monachis exorantibus, in totius concilii conspectu firmavimus, necnon et per auctoritatis nostrae literas

(1) Ex Daccher. Spicileg. tom. VI.

Exordium.

Donatio Raymundi comitis qualis.

In concilio Nemausensi confirmata.

SUMMARIUM

Exordium. — Cluniac. monasterii dignitas. — Confirmatio libertatum et privilegiorum: — Item rerum omnium donatarum, pertinentiarum etc., et eorum, quae acquiri in posterum contigerit; — Atque exemptionis a subordinatione episcopali in altarium vel ecclesiarum consecratione, in ordinationibus monachorum, et in sacris peragendis: — A quibus suspendi, vel excommunicari monachi vel monasterium omnino non posse decernitur. — Poenae contra inobedientes huic decreto. — Presbyteri electi ad curas animarum ab episcopis accipere debeant facultates. — Qui si denegaverint, a Sede Apost. obtineant: — Eisdem quoque reservatur altarium et ecclesiarum consecratio gratis tamen peragenda. — Ei subiecti datur facultas recipiendi quemcumque ad ea confugientem, etiamsi anathemate sit obligatus, vel monachus, vel etiam clericus regularis. — Abbatis electio monachis conceditur; electoque facultas datur suscipiendi ordinationem a quo maluerit episcopo. — Decretum pro quiete monast., bonorumque ad illud pertinentium. — Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Hugoni Cluniacensi abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Cum omnium fidelium petitionibus et necessitatibus subvenire debeat apostolicae charitatis gratia, multo magis his est impertienda eius beneficii clementia, quos singulariter filios se gaudet habere Romana mater Ecclesia. Inter quos, quoniam Cluniacensis congregatio divino carismate caeteris imbuta, plenius ut alter sol enitet in terris, adeo ut his nunc temporibus ipsi potius conveniat, quod a Domino dictum est: Vos estis lux mundi (a); eo magis, o carissime frater Ugo, sublimitatis apostolicae auctoritas cogitur praebere vestris petitionibus assensum; cum etiam pro sanctimonia vitae desideris vestris parere novimus auctorem omnium. Eapropter quicquid libertatis, quicquid

(a) Ioan. VIII, 12.

Exordium

Cluniac. monasterii dignitas.

Confirmatio libertatum et privilegiorum

Lato anathemate contra inobservantes.

Monast. ipsum ab omni episcopali iure exemptum,

Soli R. E. subditur.

Solitae clausulae.

stabilimus. Si quis ergo ecclesiastica, saecularisve persona hanc supradicti concilii confirmationem evacuare, aut pervertere praesumpserit, usquequo satisfaciatur, excommunicationi anathematique subdatur et honoris atque officii sui evacuatione plectatur.

Post haec divinae voluntatis dispositione actum est, ut apud B. Aegidii monasterium basilicae novae aram omnipotenti Deo nostris manibus dicemus. Sanximus igitur, et sancimus, et ad posterorum memoriam literis designamus, ne quis ulterius archiepiscopus aut episcopus adversus eandem Ecclesiam audeat excommunicationis aut interdictionis proferre sententiam; quatinus idem monasterium ex ipsius B. Aegidii traditione sanctae Romanae Ecclesiae iuri proprio subditum, Romanae semper libertatis gratia perfruatur. Si quis autem, decreti huius tenore cognito, obviam venire tentaverit, honoris et officii sui detrimentum patitur, atque a sacratissimo corpore ac sanguine Dei ac Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus pax et misericordia a Deo et Patre nostro et Domino Iesu Christo praesentibus ac futuris saeculis conservetur. Amen, amen.

Datum per manum Iohannis S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii, apud Avenionem in monasterio S. Andreae, xi kalendas augusti, indictione iv, incarnationis dominicae mxcvi, pontificatus autem domini Urbani II Papae, ix.

Dat. die 22 iulii anno Domini 1096, pontif. anno ix.

XL.

Confirmatio libertatum omnium Cluniacensi monasterio a Summis Pontificibus concessorum; quibus nonnulla alia privilegia exemptionis adiunguntur (1).

(1) Ex Chartul. Sancti Dionisii de Nogento Rotodi edidit Martinus Marrier biblioth. Cluniac., col. 520.

sores nostri Ecclesiae Romanae Pontifices, praesertim apostolicae memoriae Gregorius VII vestro monasterio et locis ad id pertinentibus contulerunt, nos quoque praesenti decreto, auctore Deo, confirmamus: scilicet, ut cuncta loca et monasteria ad Cluniacense coenobium pertinentia, quae ab aliquibus fidelibus christianis, regibus, episcopis, ducibus, comitibus, seu principibus eidem loco sunt concessa, et ab antecessoribus tuis acquisita, et quaecumque ad eundem locum aliquo modo pertinere videntur, vel imposterum dabuntur, sive terrae, sive ecclesiae, sive decimae, et quaecumque quorumcumque beneficia fidelium, absque ullius contradictione cum magna quiete et securitate tu et tui possideatis, et per te universi successores tui in perpetuum. Necnon sub divini iudicii promulgatione et confirmatione, et anathematis interdictione corroborantes decrevimus, ut nullus episcopus seu quilibet sacerdos in eodem venerabili coenobio, neque omnino in aliquo loco huic subdito, pro aliqua ordinatione seu consecratione altaris, vel ecclesiae, presbyterorum, vel diaconorum, missarumque celebratione, nisi ab abbate eius coenobii, vel prioribus eidem coenobio subditis, invitatus fuerit, venire ad agendum praesumat. Sed liceat monachis tuis ubicumque positus cuiuscumque voluerint ordinationis gradum suscipere, ubicumque tibi et illis vestrisque successoribus placuerit. Interdicimus autem sub simili anathematis promulgatione, ut neque Cluniacum, neque loca ad id pertinentia ubicumque, episcopi vel sacerdotis depri-mantur interdictionis titulo, seu excommunicationis vinculo vel anathematis. Non enim patitur Sedis Sanctae Apostolicae auctoritas, ut illius cuiuscumque personae obligatione proscindatur a se, cuilibet concessa libertatis potestas. Non igitur fratres tui et monachi ubicumque, cuiuscumque episcopi vel maledictionis vel excommunicationis seu interdictionis vinculo teneantur astricti. Quod si quis, sciens

Bull. Rom. Vol. II. 23

Item rerum omnium donatarum, pertinentiarum etc., et eorum, quae acquiri in posterum contigerit;

Atque exemptionis a subordinatione episcopali in altarium vel ecclesiarum consecratione,

In ordinationibus monachorum, et in sacris peragendis.

A quibus suspendi, vel excommunicari monachi vel monasterium omnino non posse decernitur.

hanc nostram paginam, contra eam facere praesumpserit, auctoritate beati Petri, cui Conditor omnium ligandi atque solvendi potestatem commisit, Ecclesia vestra et ipsi monachi absolvantur. Et is, quicumque sit, qui Apostolicae Sedis filium ligare sive maledicere contra decretum nostrum voluerit, maledictione perpetua ligetur, anathematizetur, condemnetur. Si qua vero competens ratio adversus quicumque moverit, et hoc aliter determinari vel diffiniri nequiverit, iudicium apostolicum, quod nulli praecudicium praetendere patitur, super hoc patienter praestoletur, et humiliter requiratur. Liceat quoque vobis seu fratribus in Ecclesiis vestris presbyteros eligere, ita tamen ut ab episcopis vel ab episcoporum vicariis animarum curam absque venalitate suscipiant; quas si committere illi, quod absit, ex pravitate noluerint, tunc presbyteri ex Apostolicae Sedis benignitate officia celebrandi licentiam assequantur. Ecclesiarum vero, seu altarium consecrationes ab episcopis, in quorum dioecibus sunt, locorum vestrorum fratres accipiant; si quidem gratis ac sine pravitate voluerint exhibere; alioquin a catholico, quem malueritis, episcopo, consecrationum ipsarum sacramenta suscipiant. Decernimus etiam illius, cuius vice quamvis indigni fungimur, et auctoritate sancimus, ut idem locus, et loca ei subdita, omnibus ob salutem confugientibus sint misericordiae sinus, sint totius pietatis et salutis portus, obtineat in iis locum iustus, nec repellatur poenitere volens iniustus; praebatur innocentibus caritas mutuae fraternitatis, non negetur offensae spes salutis et indulgentiae pietatis. Et si aliquis etiam quocumque obligatus anathemate eundem locum vel loca ei subdita expecterit, sive pro corporis sepultura, seu alterius utilitatis ac salutis gratia, minime a venia et optata misericordia excludatur; sed oleo medicamenti salutaris fovendus benigniter obligetur; quia et iustum sic est, ut in domo pietatis et

Poenae contra inobedientes huic decreto.

Presbyteri electi ad curas animarum ab episcopis accipere debeant facultates;

Qui si denegaverint, a Sede Apost. obtineant;

Eisdem quoque reservatur altarium et ecclesiarum consecratio, gratis tamen peragenda;

Ei et subiecti loca datur facultas recipiendi quemcumque ad ea confugientem;

Etiamsi anathemate sit obligatus,

iusto praebeatur dilectio sanctae fraternitatis, et ad veniam confugiendi peccatori non negetur medicamentum indulgentiae et salutis. Sit autem omnibus ibi advenientibus causa salutis hic et in perpetuum, divinae miserationis et pietatis refugium, et apostolicae benedictionis et absolutionis praesidium. Hanc etiam vobis praerogativam concedimus, ut quisquis ad vos alieni monasterii monachus pro vitae melioratione transierit, licenter recipiatur, remotis prioris loci querimoniis, ut largiente Domino, salutis, quam quaerere videtur, apud vos potius effectu. Clericos quoque regulares, quos canonicos vocant, qui vel in locis suis salvari non possunt, vel pro necessitatibus ad loca vestra confugiunt, suscipiendi, et vestrum propositum admittendi licentiam impertimur. Decernimus praeterea, et omnino constituimus, ut praedicti loci obente abbate, non ibi alicuiuscumque personae violentia constituatur ordinandus; sed ab ipsa congregatione loci secundum timorem Dei, et institutionem legislatoris Benedicti, Pater, qui sibi praesse debeat, eligatur, atque ad eum ordinandum qualiscumque illis placuerit episcopus advocetur. Praeterea constituimus, ut nulli omnino hominum liceat vestrum venerabile coenobium et loca ei subdita temere perturbare, sed eorum Ecclesiae, decimae, possessiones, et bona caetera, quae pro animarum salute iam donata sunt, vel in futurum, Domino miserante, donari contigerit, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant. Si qua igitur ecclesiastica saecularive persona, hanc nostram constitutionem sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sanctissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni sub-

Vel monachus,

Vel etiam clericus regularis.

Abbas electio monachis conceditur; electoque facultas datur suscipiendi ordinationem a quo maluerit episcopo.

Decretum pro quiete monasterii, bonorumque ad illud pertinentium.

Solidae clausulae.

iaceat. Cunctis iusta eidem coenobio suisque locis servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatinus hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani v idus ianuarii, indictione v.

Dat. die 9 ianuarii anno Domini 1097, pontif. anno ix.

XLI.

Monasterium S. Mauri Glannafoliense in Gallia Fossatensibus abiudicatum, Cassinatium ditioni restituitur (1).

SUMMARIUM

S. Maurus S. Benedicti discipulus: — Monasterium Glannafoliense construxit: — Et Cassinatibus regendum dedit: — Iisdem ab Hadriano PP. adiudicatum: — Dehinc a barbaris destructum Fossatensibus in regimen datum. — Urbano PP. porrectae preces pro restitutione Cassinatibus faciendae. — Lis coram eodem agitata. — Hadriani privilegium supposititium. — Decretum, ut proprius ibi constitueretur abbas, monasteriumque Cassinatibus restitutum. — Bona omnia eidem confirmantur. — In posterum abbates a monachis de gremio eligendi. — Sin vero idoneus nemo ibi reperiat, de Cassinen. eligatur. — Abbas quolibet quinquennio Cassinum adeat. — Cuius tantummodo ditioni sit subiectum. — Conclusiones.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, reverentissimo et carissimo fratri Oderisio nostris per Dei gratiam manibus, et in cardinalem sanctae Romanae Ecclesiae, sacerdoti, et in abbatem Cassinensis monasterii consecrato, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Pater et princeps monachicae institutionis, gratia et nomine Benedictus, discipulum suum beatissimum Maurum ob-

S. Maurus S. Benedicti discipulus.

(1) Ex originali edidit Gattula Hist. Cassinen. saec. vi, pag. 298.

Monasterium Glannafoliense construxit:

Et Cassinatibus regendum dedit:

Iisdem ab Hadriano PP. adiudicatum:

Dehinc a barbaris destructum Fossatensibus in regimen datum.

Urbano PP. porrectae preces pro restitutione Cassinatibus faciendae.

religionis studium docendum et augendum in Gallias destinavit, sicut in eorum gestis luce clarius reperimus; qui, ad loca destinata perveniens, monasterium, quod Glannafolium dicitur, in Andecavensium dioecesi divina gratia prosequente construxit, quod Cassinensi coenobio unde prodierat commisit; ubi, cum plurimis virtutum insignibus cooperante Domino effulsisset, Bertulfum discipulum suum abbatem substituens, monachis Cassinen. qui una secum venerant, super eum sollicitius invigilare praecepit, ne in aliquo a rectitudine regularis tramitis deviares, sicque temporalis vitae finem sortitus est, ac sepultus. Post nonnulla igitur annorum curricula, peccatis exigentibus, idem monasterium a Gaidulfo quondam destructum, sed postmodum religiosorum virorum studio reparatum. Eo itaque tempore venerandae memoriae Adrianus Papa simul cum Carolo rege Francorum et patritio Romanorum praefatum monasterium Glannafoliense venerabili Theodemario Cassinensi abbati, super hac re querimoniam facienti, cognita ratione restituit, atque auctoritate apostolica confirmavit. Verum, quia Dei iudicia abissus multa, iam dictum coenobium barbarorum incursu vastatum iterum et destructum aseritur. Depopulationis ergo illius barbaricae solitudine permanente, illustrium principum studio provisum fuit, quatenus Glannafoliensis locus, monachicae tunc quieti incongruus, per Fossatenses monachos disponeretur. Quae quidem dispositio usque ad tempora nostra immobiliter perduravit. Caeterum cum Fossatensis etiam locus a religionis observatione desiisset, Glannafoliensis Ecclesia per loci ipsius praepositos non tam disposita quam dissipata diutius videbatur. Contigit autem divinae dispositione clementiae cum pro ecclesiasticis causis in Gallias transissemus, nos locum illum cum confratribus nostris episcopis, et Romanae Ecclesiae cardinalibus visitasse. Fratrum igitur Deo servientium illic, et circum-

habitantium nobilium virorum nos turba circumstetit, super dissipatione multimoda conquerentium, quae ab his inferebatur, quorum eos oportuerat industria gubernari. Adiectae his sunt communis filii nostri Iohannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, et vestri Cassinensis coenobii monachi pro parte tua, et venerabilis fratris nostri Goffridi Andecavensis episcopi, et filii nostri Fulchonis Andecavensis comitis preces, proprium loco illi abbatem sub ditione Cassinensis Ecclesiae, auctoritate Sedis Apostolicae restitui postulantium; nec parum in brevi profectum loco eventurum sperabant; et de trigesimo, qui nunc inerat, monachorum numero repente ampliorem futurum, si quidem a Fossatensium erepti tyrannide, abbatis proprii regimine fruerentur. Proinde Fossatensibus monachis diem certum statuimus, quo se nostrae audientiae, si haberent privilegia praesentarent. Considentibus ergo nobiscum in Turonensi Ecclesia archiepiscopis, episcopis et abbatibus numero quatuordecim, facta de hoc negotio quaestione, cartam nobis praedicti fratres in communi audientia praesentarunt quasi Romani Pontificis Adriani, quae omnino falsa manifestis est indiciis comprobata. Placuit itaque cunctis in commune fratribus, qui consederant, quandoquidem in Fossatensi monasterio religionis observantia iam per tempora longa defecerat, et Glannafoliensis locus per eos non meliorationi, sed deteriorationi videbatur expositus, cessante causa et cessare effectus, et Glannafoliensibus monachis abbatis cardinalis solatium redderetur. Ei tunc ergo communi decreto sancimus, et nunc per praesentis privilegii paginam, legitimum sempiternum, apostolica auctoritate statuimus, ut in loco illo venerabili, saepe superius nominato, cardinalis abbas perpetuis temporibus habeatur, salva per omnia reverentia et obedientia matris suae Ecclesiae Cassinensis. Praedecessorum nostrorum ergo Romanorum Pontificum

Lis coram eodem agitata.

Hadriani privilegium supposititium.

Decretum, ut proprius ibi constitueretur abbas.

Monasterium
que Cassinati-
bus restitu-
tum,

Bona omnia
eidem confir-
mentur.

Adriani et Nicolai vestigia comitantes, praenominatum Glannafoliense coenobium cum omnibus pertinentiis suis, salva libertate et dignitate eiusdem loci, tibi quoque Cassinensi monasterio praesentis nostri privilegii pagina cum omnibus possessionibus suis confirmamus; in quibus haec propriis duximus nominibus adnotanda: in primis villam Blazon, Longus Campus, Boscus Mariacus, Gena, Gaudiacus, Fano, S. Petri cum tota villa Fabriensi, S. Petri de Vodda, S. Remigii in Varena, S. Hilarii in Corcozona, villam Solonge, S. Mariae in Castro Doe, S. Martini de Castro Saracech, S. Iustini in Verce, Sancti Quirici, et Sanctae Mariae de Salmonsa, Gru cum pertinentiis suis, Sancti Martini in Bornu, Sancti Mauri in Lauduno, Sanctae Mariae in Varenno, villam Lambri cum pertinentiis suis, villam ad Panes, villam Syndvemont, S. Gervasii et Protasii in Battheaco, Sanctae Mariae in Mo, Sanctae Mariae de Rillo, Sancti Petri de Cotur, Sancti Simplicii, et Sancti Ioannis supra Ligerim, Sanctae Mariae in Danae, terras de Corne, Sancti Petri in Mazi, Sancti Simphoriani in Balzi, Sancti Petri de Anast cum septem aliis ecclesiis, Sancti Petri in Canovit, Sancti Ioannis, Sancti Petri et Sanctae Mariae in Salmur, Sancti Vetrini et Sancti Eusebii de Gena, Sanctae Mariae in Tori, Sancti Petri in Lator, Sancti Ioannis in civitate Andecavensi, Sancti Gervasii et Protasii in villa Briensi, Sancti Aniani in villa Brem, Sancti Mauricii in valle Carteniensi, Sanctae Mariae in Alanzo, S. Petri in Geii, S. Ioannis supra Ligerim, S. Mariae in Tanata, S. Petri et S. Mariae in Basilica, S. Ioannis in Cannuito, (1) Insula S. Mauri, ecclesiam in villa Maymina cum silvis et pertinentiis suis, S. Petri et S. Remigii prope Glannafolium, S. Martini in Urbanella, S. Saturnini iuxta Andecavis, S. Petri in Bessi, S. Symphoriani et S. Simplicii in Baagi, S. Michaelis in villa Briensi, S. Martini in Bozi, S. Martini et S. Bebiani in Civili, S. Mu-

(1) Forsitan Insulam.

dardi in Civile, S. Mariae in Castro Lungi, S. Agem in villa Brem, S. Mariae et S. Martini in Brisart, S. Petri in Resti, S. Petri in Banios, S. Hilarii in Crottos, S. Andreae in Verri, S. Petri in Mangi, S. Vincentii in Domos, S. Mariae in Catinage, S. Simplicii in Ruccli, S. Petri in Ardeno, S. Iuliani in Birasi, S. Petri in Castro Caroli, S. Mariae et S. Laurentii in Tufelis, S. Martini et S. Lamberti in Platea, S. Salvatoris et S. Mariae in Cunnalt, S. Gervasii in Baazi, S. Cosmi in Mili, S. Ioannis in Danezzi, S. Petri in Lorazo, S. Martini in Ambillo, S. Hylarii in Gredilli, S. Georgii in Aason, S. Georgii in Saboes, S. Georgii in Fontana, S. Petri in Trallazi, S. Perri in Baior de civitate Pictavi, S. Mariae in Alanzo, S. Petri in Monte Goer, S. Ioannis in Arezi, S. Iuliani in Ceuto, S. Petri in Aringi, S. Mariae in Danae supra Ligerim, S. Petri et S. Romani in Savoner, S. Georgii et S. Martini ad Leones, villam Fabrensem, S. Simplicii in Baringe, villam Bornu, S. Mariae et S. Petri in Basages, terram de Culturis, terram de Varenna, villam Baugiacum cum ecclesia S. Symphoriani in Britannia, Wiperica vicaria, Prisperiaca vicaria, Brucca vicaria, Quarantoia vicaria, Cambryzaica vicaria, Wer vicaria, Priula vicaria, Bemgloen vicaria, Winnona vicaria, factos sex iuxta ecclesiam S. Veterini in villa Canaba cum pertinentiis suis, et cum omnibus mansuum adiacentiis. Statuimus etiam ut obeunte nunc Girardo eius loci abbate, nullus ibi subreptionis astutia vel violentia praepouatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum beati Benedicti regulam elegerint, apud Casinum secundum tenorem privilegiorum suorum benedicendum. Quod si forte, quod evenire vix credimus, in ipsa congregatione aliquis ad hoc officium idoneus non reperitur, de Cassinensi coenobio abbatem sibi eligant ibidem similiter benedicendum; sic praeposituram Cassinensem, et

In posterum
abbates a mo-
nachis de gre-
mio eligendi.

Si vero ido-
neus nemo ibi
reperitur, de
Cassinensi eli-
gatur.

Abbas quolibet
quinquennio
Cassinum
adeat;

Cuius tantum-
modo ditioni
sit subiectum.

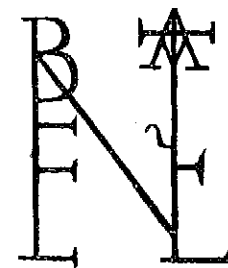
Conclusiones.

vicariatum eiusdem Cassinensis abbatis per totam Galliam accipiens ad suum coenobium redeat. Omnibus autem quinque annis limina beati Benedicti Cassinensis visitet in Mauri loco: resideat in Casino: et in omnibus cellis eius, super eum nullus abbas sedeat: et nulli alio loco nisi tantum Cassinen. subdatur. Si quid vero de ordine monastico tractandum fuerit, tam arbitrio praepositi Cassinensis, quam et abbatis Beati Mauri disponatur. Insuper autem praesenti privilegio supradictum locum una cum omnibus suis pertinentibus ecclesiis et possessionibus per totum orbem roboramus, atque ut nullius alterius Ecclesiae vel episcopi, nisi Cassinensis Ecclesiae, ditionibus submittatur, auctoritate apostolica interdiciamus. Quaecumque praeterea in futurum sive concessione Pontificum, sive liberalitate principum vel oblatione fidelium iuste atque canonice poteritis adipisci, firma eidem loco et illibata permaneant. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum substantatione ac gubernatione concessa sunt, usibus omnibus modis profutura. Sepulturam quoque eiusdem loci liberam esse facimus, ut eorum, qui illic sepeliri deliberaverint, devotioni, et extremae voluntati nullus obsistat. Si qua sane in crastinum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se existere divino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sanctissimo et sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiacet. Cunctis autem eidem vestroque

coenobio iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen. Scriptum per manum Petri scriniarii sacri palatii.

Datum apud Tarracinam per manum Iohannis S. R. E. diaconi cardinalis, XII kal. aprilis, indictione v, anno dominicae incarnationis MCVII, anno autem pontificatus domini Papae Urbani secundi x.

Dat. die 21 martii anno Domini 1097, pontif. anno x.

XLII.

Confirmatio honorum omnium, ac privilegiorum Cassinen. monasterii: cum declaratione, quod nullum eidem praeiudicium inferatur ex privilegiis monasteriis S. Sophiae Beneventano et Bandusino nuper concessis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monast. Cassinense cum bonis omnibus Romanae Ecclesiae iuri subiectum. — Bona omnia ei confirmantur. — Decretum immunitatis ab omni molestia. — Declaratio, quod ex privilegiis monast. S. Sophiae, ac Bandusino nuper concessis, nullum Cassinen. praeiudicium inferatur. — Privilegia omnia eidem confirmantur. — Cella Palladii in urbe eidem conceditur in hospitium. — Abbas a monachis eligendus. — Clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, reverendissimo et carissimo fratri Odorasio, nostris per Dei gratiam manibus et in cardinalem sanctae Romanae Ecclesiae sacerdotem, et in abbatem Cassinensis monasterii consecrato, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium. Praeter generale caritatis debitum, praeter singularem vestri coenobii praerogativam, qua in monasticae legislatione, et latore sanctissimo Benedicto universorum per Occidentem monasteriorum caput a Domino institutum, illa etiam benignitatis magnificentia, qua semper, et nostris praecipue temporibus, congregatio vestra sanctae Romanae subvenit Ecclesiae, multum nos eidem loco fore compellit obnoxios. Is enim locus nostrorum pauperum relevatio, fugientium refugium, fessorum Sedis Apostolicae filiorum requies indefessa permansit et permanet. Et nos ergo, tam divinae constitutioni quam fraternae benignitatis dulcedini respondentes, locum ipsum, et universa ad eum pertinentia, quietam semper et omnium mortalium iugo libera permanere, et sub solius sanctae Romanae Ecclesiae iure ac defensione

(1) Edidit Gattula Hist. Cassinen. saecul. vi, pag. 149.

perpetua haberi decernimus: in quibus haec propriis nominibus adnotanda duximus. In primis monasterium Domini Salvatoris positum ad pedem ipsius montis, atque monasterium S. Dei Genetricis Virginis Mariae, quod vocatur Plumbarola; itemque monasterium S. Mariae in Cingla, cellam S. Benedicti in Capua cum cellis et pertinentiis suis, S. Sophiae in Benevento, S. Mariae in Canneto iuxta fluvium Trinium, S. Benedicti et S. Laurentii in Salerno, S. Mariae in Tremiti cum ipsis insulis, S. Liberatoris in Marchia cum omnibus suis pertinentiis, S. Benedicti in Marsi, S. Mariae in Luco, et S. Cosmati in Civitella, S. Angeli in Barregio cum omnibus pertinentiis suis, S. Mariae ancillarum Dei in civitate Consentia, S. Mariae in Barise, S. Ioannis puellarum in Capua, Sancti Angeli ad Formam, Sanctae Agatae in Aversa; item Sancti Rufi, et Sancti Benedicti Pizuli in Capua, Sancti Petri de Laco, Sancti Petri de Avellana, Sancti Herasmi, et Sancti Benedicti et Sanctae Scholasticae in Caieta, Sancti Magni in Fundi, S. Stephani, et Sancti Benedicti in Terracina, Sancti Petri in Foresta, Sancti Pauli ibidem, Sanctae Mariae in Pontecorbo, Sancti Dionisii ad Pontem, Sanctae Anastasiae, Sancti Benedicti in Benevento ad Portam Rosini, Sancti Benedicti in Pantano, Sancti Angeli et Sancti Hicandi in Troia, Sanctae Ceciliae in Neapoli, Sancti Eustasii de Pantasia, Sancti Benedicti in Larino, et Sancti Benedicti in Pectinari, Sanctae Mariae ad Casalem Planum, Sanctissimae Trinitatis in Termule, Sancti Focatis in Lesina cum luce et piscaria, S. Benedicti in Ascula, S. Eustasii in Petra Abundanti; item S. Eustasii in Vipera, S. Mariae in Barretano, S. Scholasticae in Pinne, S. Salvatoris in Tave, Sancti Nicolai iuxta fluvium Trutino in Abrutio, S. Benedicti in Trunto, Sancti Benedicti in fluvio Tisino, S. Apollinaris in Firmo, quod dicitur ad Opplanis, S. Mariae in Arbo-

Bona omnia ei confirmantur.

sela, S. Martini in Saline, S. Angeli in Marano, et Sanctorum Septem Fratrum, et S. Laurentii, Sancti Benedicti in Ripavesa: in comitatu Aquinense cella S. Gregorii, et S. Martini, S. Pauli, S. Constantii, S. Christophori, S. Nicolai: S. Mariae in Albaneta, S. Nicolai in Ciconia, S. Benedicti in Clia, S. Nazarii in Comino, et S. Valentini et S. Martini, S. Urbani, S. Angeli, Sancti Pauli, S. Felicis et S. Salvatoris, S. Angeli in Valle-Luci, S. Michaelis in Oliveto, S. Nicolai in Pica, S. Angeli in Cannutio, S. Mariae in Verule, S. Petri in Esclata, S. Luciae, et S. Petri in Curuli, S. Silvestri et S. Martini et S. Luciae in Arpino, S. Mariae de Castello Zupponi, S. Benedicti in Colle de Insula, S. Mariae in Bauco, S. Nicolai in Turrice, S. Germani in Sora, Sancti Benedicti in Pascesano, S. Petri in Morini, S. Angeli in Paselo Canali, S. Patris in Formis, S. Angeli in Albe, S. Herasmi in Pomperano, S. Mariae in cellis in Venafro, S. Benedicti, et S. Nazarii, et S. Martini in ipsa Furca et Curte, S. Mariae in Sala, et S. Benedicti Piczuli, ibidem S. Benedicti in Cesama, S. Benedicti in Svessa (1), et (2) curtem, quae dicitur Lauriana, S. Benedicti in Theano, S. Mariae in Calvo, S. Nazarii in Anglono, S. Adiutoris, et S. Benedicti in Alifas, S. Domnini in Telesia, S. Martini in Vulturno, in Amalfi S. Crucis et S. Nicolai, S. Crucis in Isernia, S. Marci in Carpenone, S. Valentini in Ferentino, S. Angeli in Algido, S. Marci in Ceccano, S. Agatae in Tusculana, et S. Hierusalem S. Benedicti in Albano: in Roma monasterium S. Sebastiani, quod dicitur Pallaria: in Lucca cella S. Georgii, S. Salvatoris in Civitella: in ducatu Spoletino, S. Mariae in Caleno S. Benedicti in Thrani, S. Benedicti in Bari, S. Petri Imperialis in Tarento: in Calabria cella S. Anastasiae, Sancti Nicolai in Salectano, S. Mariae in Tropea, Sanctae Eufemiae in Marchia: item civi-

(1) Lege Suessa. (2) Forsitan curtis.

tatem (1), quae dicitur S. Germani, positam ad pedes ipsius montis, et castellum S. Petri, quod ab antiquis dictum est castrum Casini, castellum S. Angeli, Piniatarium, Plumbariola, Pesdemonte, Iunctura, S. Ambrosii, S. Apollinaris, S. Gregorii, Vallis Frigida, S. Andreae, Vantra Monastica, Vantra comitalis, S. Stephani, Terami, Fracta, Mortula cum ipsa curte, quae dicitur Casa Fortini, S. Salvatoris, qui vocatur Cocuruzo, Turrem (2) ad mare iuxta fluvium Garilianum, S. Petri in Flia, S. Victoris, Torocelo, Cervaria, S. Heliae, Valle Rotunda, Sarracenisca: in Marchia Teatina castellum, quod dicitur Lastinianus, Montem Alberici, Muccla S. Quirici cum Porta Frisa, S. Iustae: in comitatu Asculano castellum, quod dicitur Octanus, et post montem Cinianum, et Trivilianum, et Cavinum: in Principatu castellum, quod dicitur Ripausa, Monsbellus, Petrafracida: in Comino castellum, quod vocatur Bicalvum: in Marsi territorio Carseolano castellum, quod dicitur Auricula, Piretum, Rocca, quae dicitur Incamerata, et Fossaceca: in Calabria Cetrarium: in Amalfi Fundicum: in territorio Troiano Castellione de Baroncello: in territorio Capuano Gualdum de Liburia, curtem S. Felicis de Miniano cum ecclesia S. Hippoliti. Praeterea per praesentis privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque in praesenti vestrum coenobium iuste possidet, sive in futurum concessione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium, iuste atque canonice poterit adipisci, firma tibi tisque successoribus, et illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, vel iniuste datas suis usibus abdicare, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profu-

(1) Fors. civitas. . . . .posita. (2) Fors. Turris.

Declaratio, quod ex privilegio monasterii S. Sophiae, ac Bandusino nuper concessis, nullam Cassinensem praeiudicium inferatur.

Privilegia omnia eidem confirmantur.

tura. Porro de monasterio S. Sophiae, intra Beneventum sito, sive de monasterio Bandusino, nullum loco vestro praeiudicium evenire volumus pro privilegiis, quae nos, munimentorum vestrorum ignari, eisdem monasteriis contulisse cognoscimus; sed praedecessorum nostrorum munimina Cassinensi coenobio collata proprium robor obtineant. Eorundem enim et nos vestigiis insistentes, Cassinense coenobium caeteris per Occidentem coenobiis praefendum asserimus, et tam te quam successores tuos in omni conventu episcoporum seu principum superiores omnibus abbatibus concedere, atque in iudiciis priorem caeteris sui ordinis viris sententiam proferre sancimus. Usum compagorum, ac chirothegae, dalmaticae, ac mitrae praeter kardinalatus ius, quo in Sede Apostolica fungeris, tam tibi quam successoribus tuis in praecipuis festis habendum concedimus. Sane tam in ipso venerabili monasterio quam et in cellis eius, cuiuslibet Ecclesiae episcopum vel sacerdotem praeter Romanum Pontificem ditionem quamlibet aut excommunicandi, aut interdicens, aut ad synodum provocandi praesumere prohibemus; ita ut nisi ab abbate vel priore loci fuerit invitatus, nec missarum solemniam inibi audeat celebrare: liceatque ipsius monasterii et cellarum eius fratres vel clericos cuiuscumque ordinis de quocumque episcopatu ad conversionem venientes, absque episcoporum contradictione suscipere: liceat, absque cuiuslibet saecularis vel ecclesiasticae potestatis inhibitione, subiectos monasteriis suis tam monachos quam sanctimoniales foeminas iudicare: liceat etiam fratribus, pro cellis in civitatibus constitutis ad divina officia celebranda, quandocumque voluerint, signa pulsare: chrisma, oleum sanctum, consecrationes altarium sive basilicarum a quocumque volueritis catholico accipiatis episcopo: baptismum vero per clericos

vestros in oppidis vestris seu villis agatis. Reditum, qui ab officialibus nostris apud Hostiam vel Portum de navibus exigi solet, navi vestrae, si qua eo venerit, relaxamus. Ad perpetuum etiam hospitium tibi tuisque successoribus Palladii cellam concedimus, ut de vestra illic congregatione, quem volueritis, ordinetis; quem si forte Romano Pontifici in abbatem promovere placuerit, omnino tamen tamquam vestrae congregationis monachum sub vestra decrevimus dispositione persistere. Obeunte autem te, nunc eius loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam elegerint. Ad haec tam praesentium quam futurorum avaritiae ac nequitiae obviantes, omnes omnino seditiones, quas levas dicunt seu direptiones in cuiuscumque abbatis morte aut electione fieri, auctoritate apostolica interdicens. Si quis sane in crastinum archiepiscopus aut episcopus, imperator aut rex, princeps vel dux, comes, vicecomes, iudex, aut ecclesiastica quaelibet saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire praesumpserit, secundo tertiove communita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen.

Cella Palladii in urbe eidem conceditur in hospitium.

Abbas a monachis eligendus.

Clausulae.

Scriptum per manum Petri scriniarii sacri palatii.

Datum Laterani per manum Iohannis S. R. E. diaconi cardinalis vi kal. aprilis indict. v, anno domin. incarn. M^oCVII, anno autem pontificatus domni Papae Urbani secundi x.

Dat. die 27 martii anno Domini 1097, pontif. anno x.

XLIII.

Privilegium Verulensi Ecclesiae (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmantur donationes huic Ecclesiae hucusque factae, vel imposterum faciendae. — Decretum pro immunitate

(1) Ex Tabulario Ecclesiae huius edidit Ughell. Ital. Sac. tom. I.

Bull. Rom. Vol. II.

24

eiusdem Ecclesiae, ac honorum eius. — Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto fratri Alberto Verulensi episcopo eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Iustis votis assensum praebere, iustisque petitionibus aures accomodare nos convenit, qui licet indigni iustitiae custodes atque praecoones in excelsa apostolorum principis Petri et Pauli specula positi, Domino disponente, videmur existere. Tuis igitur, frater in Christo charissime Alberte, iustis petitionibus annuentes, S. Verulanam Ecclesiam, cui authore Deo praesides, Apostolicae Sedis auctoritate munimus. Statuimus enim, ut quaecumque eidem venerabili loco a quibuslibet hominibus de proprio iure iam donata sunt, vel in futurum concessione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium, Deo miserante, collata fuerint, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant. Vallis scilicet de Literana cum affinis suis, Lacusce cum pertinentiis suis, Astianum, Patena, Mundeganum, Paternum, Cassale, Criptae Anselmi, Cassianum cum eorum pertinentiis, ecclesiae S. Crucis, S. Mariae, quae dicitur Rutunda, Sancti Archangeli, S. Mariae de Paretis cum pertinentiis suis, molendinum, quod est in Masena, cum pertinentiis suis, ecclesia S. Stephani, et S. Viti cum pertinentiis earum, ecclesia Ss. Cosmae et Damiani cum pertinentiis suis, ecclesia S. Angeli de Forgna cum sylvis et territoriis suis, ecclesia S. Iohannis in territorio Frusimonis, quae sita est iuxta flumen Casam, cum omnibus ad ipsum pertinentibus, lacus de Masciano, et quicquid in territorio Surrici per authentica chartarum monumenta eidem Verulanae Ecclesiae pertinere cognoscitur. Per ipsam itaque tam tibi quam tuis successoribus episcopali iure regendam perpetuo, ac disponendam concedimus atque firmamus civitatem Verulanam cum

Exordium.

Confirmantur donationes huic Ecclesiae hucusque factae, vel imposterum faciendae.

omnibus adiacentibus eccl. intus vel foris, Trusinionem cum omnibus suis. Oppida Turricis, Larnaria, Paphen cum ecclesiis S. Petri et S. Columbae, monasterium S. Silvestri, Ripas Castrum, Monte-Nigrum, Fabrateriam cum finibus et pertinentiis earum, Ceperanum, Cannetum, castellum Novum, Strangulagallum, Carpenum, montem S. Iohannis cum eiusdem nominis monasterio, ecclesiam S. Petri de Arenula, S. Pudentianae, Babueum cum omnibus ecclesiis eidem castello adiacentibus, duo praeterea canonicorum monasteria, unum videlicet S. Paterniani, alterum S. Petri de Canneto, ecclesiam S. Iohannis in Ceperano, et S. Magni cum omnibus aliis, ecclesiam S. Benedicti inter castrum et montem Nigrum sitam cum suis omnibus pertinentiis, ecclesia S. Angeli de Meruleta, et S. Stephani cum omnibus aliis, tuae tuorumque successorum dispositioni perpetuo subesse sancimus. In monasterio monachorum, quod dicitur Ss. Iohannis et Pauli, quicquid ad antiquum Verulani episcopi ius canonicè pertinet, integrum vobis perpetuo servari censemus, salva nimirum nostrae S. R. Ecclesiae reverentia. Ad haec per praesentis privilegii paginam apostolica auctoritate decernimus, ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, aut sub cuiuslibet causae occasioneve specie minuere, sive suis usibus applicare, vel aliis, quasi piis de causis, pro sua avaritiae excusatione concedere; sed omnia integre conserventur, tam vestris quam clericorum ac pauperum usibus omnimodis profutura. Si quis igitur sacerdotum, aut clericorum, imperatorum, aut regum, principum, aut ducum, comitum, vicecomitum, iudicum, vel quorumlibet magnarum parvarumque personarum, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire praesumpserit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate co-

gnoscat; et nisi ea, quae ab illo sunt male ablata, restituerit, vel digna poenitentia illicite acta desieverit, a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei ac Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax D. N. I. C. quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Scriptum Albani, et datum per manum Lanfranci vicesgerentis cancellarii anno Domini M^oXCVII, indict. sexta, domni Urbani II Papae anno x.

Dat. anno Domini 1097,
pontif. anno x.

XLIV.

Oscitanae civitati episcopalis dignitas restituitur; ac bona omnia, Ecclesiae huic ab Aragoniae regibus concessa, confirmantur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Osca civitas per Petrum Aragoniae regem a Saracenorum tyrannide liberata, — Episcopalis efficitur, — ac Iaccensis Ecclesiae caput. — Confirmantur eidem donationes omnes regum Aragoniae. — Confirmatur quoque concordia inita inter ep. Oscitanum, et clericos Ecclesiae D. N. I. Nazareni. — Assignatur dioecesis.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Petro Oscensi episcopo, eiusque successoribus canonicè promovendis, in perpetuum.

Miserationibus Domini multiplices a nobis gratiarum habentur actiones, quia post multa annorum curricula nostris potissimum temporibus christiani populi pressuras relevare, fidem exaltare dignatus est. Nostris siquidem diebus in Asia Turcos, in Europa Mauros christianorum

(1) Ex Concil. tom. XII, col. 774.

Osca civitas per Petrum Aragoniae regem a Saracenorum tyrannide liberata,

episcopalis efficitur,

ac Iaccensis Ecclesiae caput.

Confirmantur eidem donationes omnes regum Aragoniae.

viribus debellavit, et urbes quondam famosas religionis suae cultui gratia propensiore restituit: inter quas Oscam quoque pontificalis cathedrae urbem Saracenorum tyrannide liberatam charissimi filii nostri Petri Aragonensis regis instantia catholicae suae Ecclesiae conformavit. Aequum igitur fore perpendimus, ut et nos omnipotentis Dei benignitatem, ipso praestante, liberalitate sanctae Sedis Apostolicae prosequamur; et cui multiplici miseratione ipse fidei suae reddidit libertatem, et nos quoque restituamus episcopalis cathedrae dignitatem. Praesentis ergo decreti auctoritate statuimus, ut eadem Oscitana Ecclesia, totius parochiae, quae nunc Iaccensi Ecclesiae subdita est, et in ipsius Iaccensis Ecclesiae caput deinceps temporibus perpetuis habeatur. Locus autem episcopalis cathedrae in maiori illa Mazcita servetur, quam Sancii regis dono, Saracenorum temporibus canonici Domini nostri Iesu Christi Nazareni possederant; sed Petrus eius filius rex tuae fraternitati capta civitate concessit; cuius etiam dona caetera vestrae Ecclesiae collata, nos praesentis decreti auctoritate firmamus, et universa praedia sive possessiones, aut redditus vectigalium seu tributorum, quae bo. mem. Ranimirus rex, praesentis regis Petri in Domino carissimi filii avus, cum filio suo Sancio Iaccensi Ecclesiae per regalis excellentiae scripta concessit, nos largiente Domino supradictae Oscitanae Ecclesiae illibata in perpetuum permanere censemus; sicut etiam idem rex Petrus in oblationis suae literis optasse ac statuisse cognoscitur: exceptis nimirum his, quae praefatus eius filius Sancius rex una cum filio suo Petro saepe superius nominato, consentientibus praedecessoribus tuis Sancio et Garsia, te quoque idipsum confirmante, de illa Ranimiri parentis sui constitutione mutavit. Item tam tibi quam successoribus tuis, et Ecclesiae vestrae in perpetuum stabilimus quidquid ab egregio rege Sancio oblatum cognoscitur:

his exceptis, quae de ipsius chirographo praefatus rex Sancii filius, consentientibus Ecclesiae tuae clericis, et eximio praeposito Canonicae D. N. Iesu Nazareni, teque idipsum confirmante, mutavit.

Venientes enim ad nos sedis tuae archidiaconus Lupus, et idem eximius Ecclesiae D. N. Iesu Nazareni praepositus, in nostra audientia collaudaverunt, et mutuo consensu confirmari petierunt definitionem illam, quae inter te et filium nostrum Petrum Aragonensem seu Pampilonensem regem acta est apud castrum Calasanz, de rebus ac redditibus Ecclesiae tuae, et Canonicae D. N. Iesu Nazareni. Dilectio siquidem tua quartam decimarum partem de toto Monte Aragonae, et quicquid praeter animarum curam, et ecclesiarum seu clericorum consecrationem ad se episcopali iure pertinebat, intercedente supradicto rege, illius Canonicae clericis tradidit, et scripti cautione firmavit. Illi vero medietatem decimarum, quam de Oscitana civitate per manum eiusdem regis accipere consueverant, tuae tuorumque successorum ditioni restituerunt. De laboribus autem domus regis decimarum medietas tibi, et episcopalis cathedrae clericis: altera autem medietas canonicis D. N. Iesu Christi mutua caritate convenit. Caetera vero omnia secundum Sancii bo. mem. regis, et supradicti eius filii chirographum communi concordia statuistis, et a nobis eadem stabiliri per supradictos nuncios postulastis.

Ad haec adicientes statuimus, ut parochiarum fines, qui adhuc Saracenorum oppressionibus detinentur, ad Oscitanam Ecclesiam antiquo iure pertinentes, in idipsum referantur, cum eas omnipotentis Dei dignatio christianae restituerit ditioni. Hasien quoque Canonicam nostri iuris, quam supradicti Ranimiri regis filius, Petri vero regis avunculus, Sancius comes, suo studio aedificatam, sanctae Romanae Ecclesiae obtulit, nos tam tibi quam successoribus tuis, et Ecclesiae vestrae canonicis, Apostolicae Sedis decreta ser-

Confirmatur quoque concordia inita inter ep. Oscitanum, et clericos Ecclesiae D. N. I. Nazareni.

Assignatur dioecesis.

Decretum pro immunitate eiusdem Ecclesiae, ac bonorum eius.

Solidae clausulae.

Exordium.

vantibus, et gratiam obtinentibus, regendam seu disponendam secundum fundatoris votum committimus; eo videlicet tenore, ut et regularem illic disciplinam servari attentius faciatis, et ex loco ipso censum annum Lateranensi palatio auri unciam dimidiam persolvatis. Praeter hoc universa decimarum seu primitiarum debita tam ex ipsa civitate Osca, quam ex caeteris finibus, quos ad eam episcopali iure pertinere constiterit, tam tibi quam tuis successoribus canonice ordinatis, seu cathedrae ipsius clericis, confirmamus, praeter illam reddituum partem, quam supradicti regis Petri precibus fraternitas tua Iesu Nazareni canonicis benigniore liberalitate concessit. Si qua igitur ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, etc.

Datum Laterani per manum Iohannis S. R. E. diaconi cardinalis, v idus maii, indictione vi, incarnationis dominicae anno MXCVIII, pontificatus autem domni Urbani II Papae anno xi.

Dat. die 11 maii anno Domini 1098, pontif. anno xi.

XLV.

Privilegia monasterio SS. Trinitatis de Cava, caeterisque in dioecesi Salernitana constitutis monasteriis, concessa in praeiudicium archiepiscopi, irritantur cum decreto, ut quae ab eisdem monasteriis post mortem Gregorii VII sunt acquisita, suis reddantur Ecclesiis (1).

SUMMARIUM

Urbanus PP. concessum a se monast. de Cava privilegium immunitatis, datum fatetur per ignorantiam privilegiorum Salernitan. Ecclesiae, quae suae fuerant notitiae subrepta. — Illud irritat; — Totumque ius Salernitanis archiepiscopis restituit. — Bona vero, quae monasteria ante Gregorium VII

(1) Ab authographo edidit Ughell. Ital. Sac. tom. VII.

obtinere, eisdem confirmat. — Caetera suis reddit Ecclesiis.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, Alphano S. Salernitanae Ecclesiae archiepiscopo, suisque successoribus:

Quia monasterio SS. Trinitatis, quod in vestra parochia situm est, precibus P. abbatis eiusdem monasterii, pro charitate fratrum in eo religiose viventium, libertatem concessimus, et illud sub tuitione et subiectione solius S. R. E. recepimus, et ipsi abbati suisque successoribus concessimus, ut abbatis benedictionem a Romana tantum Ecclesia reciperent: et ecclesiarum, et altarium, et clericorum consecrationes a Salernitano archiepiscopo acciperent, si catholicus esset, et nostram successorumque nostrorum gratiam haberet, alioquin praefato abbati suisque successoribus liceret a quocumque vellent episcopo praedicta recipere; modo vestrae Ecclesiae privilegia videntes, quae prius ignorabamus, in veritate comperimus, quod antecessores nostri Ecclesiae vestrae concesserint omnes ecclesias, et omnia monasteria tam constructa quam construenda, sive infra civitatem sive extra, ut eidem subiectae Ecclesiae vestrae, et integrum ius in ipsis et in clericis earum haberet, sicut canones Ss. Patrum praecipiant. Advertimus tandem, nobis persuasum fuisse contra canones Ss. Patrum et contra auctoritatem antecessorum nostrorum de omnibus suprascriptis, quae praefato abbati suisque successoribus concesseramus. Ideoque suprascripta omnia per subreptionem nobis suggesta advertimus, et advertentes irrita.... deinceps fore decernimus; et Ecclesiae vestrae, ac vobis vestrisque successoribus de praedicto monasterio et de aliis monasteriis, et de omnibus ecclesiis, vel clericis eorum secundum canones sanctorum Patrum, et secundum privilegia antecessorum nostrorum, vestrae Ecclesiae facta, canonicum ius reddimus in integrum. Praeterea si praedictum monasterium vel alia

Urbanus PP. concessum a se monast. de Cava privilegium immunitatis, datum fatetur per ignorantiam privilegiorum Salernitanae Ecclesiae, quae suae fuerant notitiae subrepta.

Illud irritat;

Totumque ius Salernitanis archiepiscopis restituit.

Bona vero, quae monasteria ante Gregorium VII obtinere, eisdem confirmat.

Caetera suis reddit Ecclesiis.

monasteria aliquas ecclesias habuerunt in parochia vestra ante decreta venerabilis mem. Gregorii VII Papae antecessoris nostri, illi habeant. Quod si praedictum monasterium et reliqua monasteria aliquas ecclesias post decreta praefati Papae in vestra parochia, vestra sive concessione, vel praedecessorum et successorum vestrorum, quomodolibet adquisierunt vel adquisierint, Ecclesiae vestrae illas reddimus et stabilimus. Tantum si praedicto monasterio, aut reliquis monasteriis quamlibet iniustitiam aliquis fecerit, et propterea ad auxilium Romanae Ecclesiae confugerint, a tuitione nostra et successorum nostrorum illa non repellimus. Datum Romae, anno dominicae incarnationis MCVIII mens. maii, indict. vi.

Dat. mense maii anno Domini 1098, pontif. xi.

XLVI.

Confirmatio S. Urgellensis Ecclesiae, bonorumque ad eam spectantium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Bona ad hanc Ecclesiam spectantia confirmantur. — Statutum pro immunitate clericorum. — Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto fratri Odoni Urgellensi episcopo, eiusque successoribus canonice promovendis, in perpetuum.

Exordium.

Iustis votis assensum praebere, iustisque petitionibus aures accomodare nos convenit, qui, licet indigni, iustitiae custodes atque praecones in excelsa apostolorum principum Petri et Pauli specula positi Domino disponente videmur existere. Tuis igitur, frater in Christo carissime Oddo, iustis petitionibus annuentes, sanctam Urgellensem Ecclesiam, cui auctore Deo praesides, Apostolicae Sedis auctoritate munimus. Statuimus enim, ut universa, quae iuste ad eandem Ecclesiam sive

Bona ad hanc Ecclesiam spectantia confirmantur.

(1) Ex Chartulario Ecclesiae huius edidit Baluzius in Appendice ad Marcam Hispan. loc. cit. num. CCCXX.

parochiali sive proprietario iure pertinere noscuntur, tibi tuisque successoribus libera semper et illibata serventur: scilicet Cerdaniensis pagus, Libianensis, Bergitanensis, Paliarensis, Libacurcensis, Gestabiensis, Cardosensis, Anabiensis, Tirbiensis, et locum (1) Sanctae Deodatae cum finibus suis, castrum de Gisona cum omnibus terminis suis, castrum de Lanera cum finibus suis, castrum Celsona, et ecclesia Beatae Mariae Celsonae cum omnibus sibi pertinentibus, castrum Aguda de Vallearia cum finibus suis, castrum Clusae cum finibus suis, castrum Figerola et Fontaned cum omnibus eorum pertinentiis, castrum Perarva, castrum Sallent, et villa Montanio-cel et de Cubilar cum finibus eorum, castrum Corneliana cum terminis suis, et Tossen cum finibus suis, castrum, turris et villa Bicarant, et villa Archevel cum earum pertinentiis, et vallem Andorra cum omnibus finibus suis, castrum Rivi Matrici, castrum Colomers, castrum Sarred, castrum Arnall, castrum Archalis cum omnibus eorum pertinentiis, et villa Saort, et villa Loguanes, et villa Aquatepida, Calbiciniano, et Feners, et Submonte, et Alass, Leton, Clopedera, Ges, Sardiniae, ambae Nocoloniae, ambo Boxedera, villam Sancti Stephani, et villam ipsius Sedis Urgellensis cum omnibus earum pertinentiis: in Ausonensi parochia, castrum de Turrizella, Castelleto subtus Menresa, salvo parochiali iure Ausonensis episcopi. Confirmamus etiam tibi tuisque successoribus tertiam partem telonei sive mercati in omnibus locis ad vestrum episcopium pertinentibus, primitias quoque ac decimas secundum canonicas sanctiones distribuendas. Quicquid praeterea in praesentiarum vestra Ecclesia iuste possidet, sive in futurum iuste atque canonice poterit adipisci, tibi tuisque successoribus firmum semper integrumque permaneat. Ad haec adiicientes statuimus, ut parochiae vestrae clerici nullius saecularis potestatis distractionibus

(1) Forsitan locus.

Statutum pro immunitate clericorum.

addicantur; sed iuxta sanctorum canonum instituta episcopali semper sint subditi disciplinae. Si quis sane in crastinum archiepiscopus, imperator, aut rex, princeps, aut dux, marchio, comes, vicecomes, index aut ecclesiastica quaelibet saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Scriptum per manum Iohannis sanctae Romanae Ecclesiae scrinarii, Constantini filii, in mense et indictione subscripta. Datum Laterani per manum Iohannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, viii idus aprilis, indictione vi, anno dominicae incarnationis mxcviii, pontificatus autem domni Urbani secundi Papae xi.

Dat. die 6 aprilis anno Domini 1098,
pontif. anno xi.

XLVII.

Salernitanis archiepiscopis primatus super Consanam et Acheruntinam Ecclesias confirmatur: cum decreto quod cum illorum consilio istarum archiepiscopi eligantur, obedientiam illis praestituri (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Salernitanae Ecclesiae decus. — Primatus super Consanam et Acheruntinam Ecclesias. — Illorum archiepisc. semper cum consilio Salernitani archiepisc. eligendi; cui post consecrationem (1) Ab exemplari edidit Ughell. Ital. Sac. tom vii.

obedientiam promittant. — Adhortatio ad Salernitanos archiepp. — Clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto fratri Alfano Salernitano archiepiscopo eiusque successoribus canonice promovendis, in perpetuum.

Singulare semper Sedis Apostolicae privilegium claruit, subiectas sibi per orbem terrarum Ecclesias et auctoritate disponere, et benignitate clementius confovere: quibus autem supernae Maiestatis dignatio gratiae suae plenior contulit largitatem, ipsa etiam consuevit excellentiorem contribuere dignitatem. Unde non immerito extimamus, Salernitanam amplioribus nostrae benignitatis muneribus honorandam, quam omnipotens Dominus eximiae suae donationis praerogativa per misericordiam gratuitam sublimavit. Ex novissimis namque terrarum finibus B. Matthaei apostoli et evangelistae corpus ad hanc deferri, apud hanc haberi, clementissima suae dispositionis dignatione permisit: cuius scilicet apostoli quanta sit in Deo et Ecclesia gloriae excellentia, collatorum divinitus munerum gratia cumulate demonstrat. Hic enim primus inter caeteros Evangelii seriem scribere inspiratione divina exorsus est. Hic in divini seminis fructu trium ordinum coronam centesimam singulariter reportavit, ut simul apostolus, evangelista et martyr existeret: adiecit ad haec omnipotens Dominus, ut eandem Ecclesiam gloriosorum martyrum Fortunati, Gaii et Antheis, triumphis simul et corporibus honoraret. Apposuit etiam tertii muneris claritatem, ut eam nostris temporibus Gregorii apostolicae memoriae Papae VII tam exilio quam tumulo illustraret; cuius quam egregia vita, quam praeclara doctrina, quam miranda constantia fuerit, Romana Ecclesia praedicat: Occidens universus agnoscit: tyrannorum pertinacia tolerata et conculcata testatur. Nec illud tamquam ingrati praeterimus, quae inter multimodas Sedis Apostolicae persecutiones, quas nostris temporibus pertulit Ecclesia eadem, gloriosissimorum ducum Roberti,

Exordium.

Salernitanae
Ecclesiae decus.

et filii eius Rogerii, devotione ac studio, filiorum Sedis Apostolicae, nonnunquam etiam nostri ipsius requies et portus fuit. Cum igitur per omnipotentis Dei gratiam Sedis Apostolicae, licet indigni, modamina teneamus, tantis divinae gratiae beneficiis, et vestrae devotionis officiis per sententiae Romanae Ecclesiae liberalitatem concurrendum et respondendum arbitrati sumus; ob reverentiam siquidem S. et gloriosae, semperque Virginis Dei Genetricis Mariae, et beati apostoli evangelistae ac martyris Matthaei, ob devotionem reverendissimi Patris ac praedecessoris nostri Gregorii, ob petitionem nihilominus tam tuam quam charissimi filii nostri ducis Rogerii, qui semper Apostolicae Sedi fideliter obsecutus est, veterum etiam Ecclesiae vestrae privilegiorum rationibus informati; tibi deinceps tuisque successoribus super Consanam et Acheruntinam Ecclesias et earum suffraganeos primatum gerere ex Apostolicae Sedis liberalitate concedimus. Has nimirum Ecclesias sive civitates Ecclesiae vestrae privilegia continent, tamquam vestrae metropoli olim ex Apostolicae Sedis concessione subiectas. Verum, et ipsae, quae nescimus ratione, et pallei dignitatem et privilegiorum auctoritatem praeteritis temporibus a Sede Apostolica meruerunt. Verum, quia praedecessorum nostrorum statuta inconvulsa et intemerata manere cupimus, eis quidem propriae dignitatis gratiam conservamus, ut archiepiscopali honore ac nomine potiantur; vestrae vero Ecclesiae suorum privilegiorum integritatem hoc ordine restituimus. Quidquid igitur reverentiae, quidquid subiectionis primatibus persolvendum, sacrorum canonum decreta constituunt, tibi deinceps tuisque successoribus legitimis a Consano et Acheruntino archiepiscopo persolvatur. Quin etiam ex abundantia gratiae plenioris adiecimur, ut etiam praesente Romanae legato Ecclesiae in supradictis duabus metropolitanis urbibus, cum tuo semper aut successorum tuorum consilio

Illorum archiepisc. semper cum consilio Salernitani archiepisc. eligendi.

archiepiscopi eligantur. Cum vestris etiam literis aut nuntiis consecrandi ad Sedem Apostolicam dirigantur. Et item ipsi ad successorum tuorum electionem nihilominus advocentur. Post consecrationem vero, vel pallium ab Apostolica Sede perceptum, tibi tuisque successoribus tamquam primati obedientiam promittant et exhibeant: salva in omnibus secundum canonicas sanctiones Romanae auctoritate Ecclesiae, ipsarum etiam urbium privilegiis robur proprium obtinentibus. Oportet igitur, et vos propensiorum deinceps Apostolicae Sedi devotionem et obedientiam exhibere, et eius in omnibus decreta efficacius observare, ut quanto per eam altius supra caeteros sublimamini, tanto ei humiliter et cordis affectione, et operis exhibitione subiiciamini. Vitam etiam vestram, et mores sollicitiori expedit custodia moderari, ut qui aliorum iudices eligimini, vosmetipsos prius secundum Apostoli sententiam districtius iudicetis: Mandatum Domini sine macula, et irreprehensibile conservate; ut cum apparuerit Princeps pastorum, percipiat immarcescibilem gloriae coronam. Fraternitatem vestram superna Dignatio per tempora multa conservare dignetur incolumem. Si quis autem, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Conservantibus autem haec, pax Domini nostri Iesu Christi et misericordia; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen.

S. PETRUS, S. PAULUS. URBANUS PP. II.

Datum Salerni per manum Iohannis S. R. E. diaconi cardinalis xiii kal.

Cui post consecrationem obedientiam promittant.

Adhortatio ad Salernitanos archiepp.

Clausulae.

augusti, indictione vi ab incarn. Dom. anno M^oXCVIII, pontificatus autem D. Urbani II Papae XI.

Dat. die 20 iulii anno Domini 1098, pontif. anno XI.

XLVIII.

Cella Cinglensis monasterio Montis Casini asseritur, iniuncta tamen lege, ut semper illic ancillarum Dei congregatio remaneat (1).

SUMMARIUM

Prooemium. — Series controversiae de Cinglensi cella. — Eadem cella Cassinensi abbati adiudicatur: ita tamen ut inde sanctimonialia nunquam expellantur.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Cassinensis coenobii monachis, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Ex officii nostri debito et auctoritate compellimur, Ecclesiarum saluti et paci, prout Dominus scire et posse dedit, providere: vestri praecipue monasterii, quod sanctae nostrae Sedi Apostolicae semper familiariter ac devotius adhaesit, et in omni persecutionis opportunitate promptius ac benignius adfuit. Ideoque opportunum duximus secundum petitionem venerabilis fratris nostri Oderisii abbatis vestri, nostris in posterum literis annotare, qualiter Cinglensis cellae causa, unde vestrum coenobium diutius inquietatum est, nuper in nostra sit audientia nostro iudicio diffinita. Quod enim dilectio vestra plenius novit, saepe de eodem negotio in Romana Ecclesia inter synodales actus ante praedecessores nostros quaestio acta est a sanctae memoriae Desiderio Apostolicae Sedis presbytero cardinali, et monasterii Casinensis abbate, qui postmodum divinae dignitatis gratia ad summi pontificatus apicem pervenit, sed exiguo tempore supervixit. Nostro

Series controversiae de Cinglensi cella.

(1) Ex Archiv. Cassinen. edidit Mabill. loc. cit. num. XLVII.

etiam tempore in synodalibus gestis a confratre vestro, quem superius nominavimus, Oderisio, sanctae nostrae Ecclesiae presbytero cardinali, de causa ipsa coram nostra est praesentia saepius proclamatum. Accidit autem, ut Robertus comes, ad beati Benedicti devotionem promptius conversus, locum ipsum ad vestri monasterii ius pertinere cognosceret, qui mox eundem locum in manum praefati fratris nostri Oderisii reddidit; eo siquidem tempore abbatissa, quae in cellam violenter ingressa fuerat, eiusdem comitis timore discesserat. Coepit inter haec illa nostrae auctoritatis aurem, dum in urbe essemus, crebris clamoribus appellare; unde nos ex latere nostro viros strenuos usque Capuam destinavimus, qui diligenter causam utramque cognoscerent, et pacifice definirent; quod tunc quibusdam occasionibus ad effectum pervenire non potuit. Post aliquantum pro causis ecclesiasticis urbem egressi, cum eandem causam diligentius in utriusque partis praesentia tractarem, cognovimus, praefatum venerabilem fratrem nostrum Oderisium abbatem vestrum, non malitiae intentione, sed iustitiae respectu locum illum tamquam sui iuris, de quo saepius proclamaverat, recepisse. Enim vero et pontificalibus decretis, et regalibus instrumentis, et loci fundatoris chirographo cellam ipsam ad vestrum ostendebatur monasterium pertinere. Quia tamen sine iudicio praecedente receperat, aequum nobis visum est, ut abbatissa, quae se querebatur expoliata, reinvestiretur; post reversionem vero nostram in utramque partem legitimum iudicium ageretur. In iis diebus, largiente Domino, plenarium in Bareusi urbe concilium celebrare disponebamus. Post menses igitur sex abbatissam illam et literas, et nostri oris invitatione revocavimus: venire quidem renuit, sed nuntium destinavit. Cum autem minus plenas, nec satis rationabiles causas de illius absentia coram concilio reddidisset; nos, ne quod illa gravamen pati querere-

tur, eiusdem causae actionem usque ad nostrum reditum duximus deferendam. Porro Beneventum venientes, iterum nostras ad illam literas destinavimus, diem et locum, quo causa ventilanda fuerat, designantes. Cum autem nec tunc venisset, ad locum alium eam tertio vocavimus. Venit illa, sed causam aggredi recusavit, asserens se nequaquam omnia Cinglensis cellae munimenta et literas recipisse; ad quod fratrum nostrorum quidam sacramentis asserere parati fuerant, se nec plures, nec alias in loco eodem cartas, quam quas reddiderant, invenisse. Illa secreto nonnullis fratrum, qui nobiscum erant, munimenta sua prodidit; nobis autem ostendere detrectavit; cumque iudicario ordine causam nec vellet agere, nec valeret, nos eam, ut ad abbatis et fratrum vestrorum concordiam satageret, commuimus: nec monita suscepit, et iudicium penitus subterfugit. Iterum coenobii vestri munimina vidimus: iterum Pontificum Romanorum privilegia, et imperatorum scripta perspeximus: iterum fundatoris loci chirographum, et Beneventani principis, qui tunc temporis fuerat, concessionem audivimus; quibus omnibus instructi, ut prius, sumus, Cinglensem cellam ab ipso foundationis exordio ad Cassinense coenobium pertinuisse; et per Cassinensis abbatis voluntatem sanctimonialium ibi congregationem fuisse dispositam. Sic post multas tandem dilationes, negotii veritate perspecta, communicato cum fratribus nostris episcopis, seu Romanae Ecclesiae cardinalibus, iudicibusque consilio, venerabili fratri Oderisio abbati vestro Cinglense monasterium ex integro restituimus; ita tamen ut de loco ipso sanctimonialia minime expellantur, sed semper illic puellarum Dei congregatio conservetur, tanto, ut speramus, religiosius, quanto sanctiori patrono monasterioque commissae sunt: salva in omnibus Sedi Apostolicae reverentia. Quam scilicet restitutionem literis praesentibus ratam et inviolatam perpetuo manere

Eadem cella Cassinensi abbati adiudicatur: ita tamen ut inde sanctimonialia nunquam expellantur.

censemus, dico, decernimus. Si quis autem post haec, huiusce actionis tenore cognito, constitutioni nostrae temere obviare temptaverit, apostolicae indignationis ultione plectetur; qui vero conservator extiterit, divinae benedictionis gratia perfruatur. Scriptum per manum Petri scrinarii sacri palatii, indictione septima, mensis decembris die vii. Datum Romae apud Beatum Petrum per manum Iohannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, vi idus decembris, indictione septima, anno dominicae incarnationis M^oXCVIII, pontificatus autem domni Urbani II Papae, XI.

Dat. die 8 decembris anno Domini 1098, pontif. anno XI.

XLIX.

Monasterium S. Cucuphatis sub protectione Sedis Apostolicae recipitur: eique bona omnia ac privilegia hactenus concessa confirmantur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipitur: — Eique bona omnia confirmantur. — Decretum immunitatis a cuiuscumque personae molestia; et libertatis in eligendo abbate ex gremio monachorum; electus vero consecrandus ab episcopo dioecetano, nisi fuerit excommunicatus. — Eadem decernuntur pro altarium consecratione, et clericorum ordinatione. — Census annuus Ecclesiae S. Pauli de Urbe persolvendus. — Poenae contra temeratores privilegii huius.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Berengario abbati monasterii Sancti Cucuphatis, quod Octoviense dicitur, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Piae postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri, quatenus, et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Quia ergo dilectio tua, ad Sedis

(1) Ex Archiv. monasterii huius edidit Baluzius loc. cit., num. CCCXVII.

Exordium.

Apostolicae portum confugiens, eius tuitionem devotione debita requisivit, nos supplicationi tuae clementer annuimus. Beati siquidem Cucuphatis venerabile monasterium, cui disponente Domino in abbatem praesse dignosceris, nos, iuxta venerabilium praedecessorum nostrorum exemplar, sub Apostolicae Sedis protectione specialiter in perpetuum manere sancimus; et tam ipsum, quam universa ad ipsum pertinentia, tibi tuisque legitimis successoribus possidenda, regenda, ac disponenda firmamus: alodium scilicet, quod in monasterii ipsius ambitu circumsitum est, cum ecclesia Sancti Petri et Sancti Severi, cum omnibus finibus pertinentiisque suis, sicut in praedecessorum nostrorum privilegiis continetur: monasterium Sanctae Caeciliae de Monte Serrato cum terminis et possessionibus et pertinentiis suis: ecclesiam Sancti Laurentii et Sancti Stephani, quae sunt in monte, quem dicunt Sancti Laurentii, cum ecclesia Sancti Stephani et Castellari cum terminis, adiacentiis, possessionibus pertinentiisque suis: ecclesiam Sancti Pauli extra muros Barcinonae cum alodio, quod ibi obtulit Giribertus et uxor eius, cum omnibus, quae modo possidet et inantea acquisierit: ecclesiam Sanctae Mariae de Fonte Rubea cum alodio, quod ibi obtulit Geraldus Mironis: ecclesiam Sancti Petri de Clariano, ecclesiam Sancti Vincentii de Aqua-Alba, ecclesiam Sanctae Mariae et Sancti Stephani de Palatio, ecclesiam Sancti Cucuphatis de Rifano, ecclesiam Sancti Stephani de Rivipullo, ecclesiam Sancti Afiseli de villa Auziri, ecclesiam Sancti Martini et Sancti Romani de Monte Gato, ecclesiam Sancti Felicis de Castellario, ecclesiam Sancti Sebastiani de Monte-Maiore cum ipso monte, ecclesiam Sanctae Mariae de Toledolo, ecclesiam Sancti Felicis de villa de Milanis, ecclesias Sanctae Mariae et Sancti Petri, quod castrum Felix dicitur, ecclesiam Sanctae Mariae et Sancti Iohannis, quod Monasteriolum vocant, ecclesiam Sanctae Crucis et Sancti

Silvestri de Vallerana, ecclesiam Sancti Cucuphatis de Moia, et aliam ecclesiam Sancti Cucuphatis de Garriga, ecclesiam Sancti Benedicti de Spiselis, ecclesiam Sancti Stephani de Castelleto, ecclesiam Sancti Iuliani de Sancta Oliva cum castello, ecclesiam Sancti Salvatoris Bactensis cum possessionibus et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Petri et Sanctae Crucis de Masquefa, ecclesiam Sanctae Mariae de Capelades, ecclesiam Sancti Felicis de castro Odilione, ecclesiam Sanctae Mariae de castello de Clariana cum ipso castello, ecclesiam Sanctae Mariae de Aqualatam (1), ecclesiam Sancti Petri de Viri, castellum Sancti Vincentii cum ipsa ecclesia, castellum de Albeniana cum ecclesia sua, ecclesias Sancti Sepulchri et Sanctae Mariae de Aposta cum universis possessionibus et pertinentiis earum, ecclesias Sancti Martini et Sancti Felicis et Sancti Genesisii, quae sunt ad ipsam curtem de Faio, ecclesiam Sancti Ginesii et Sanctae Eulaliae, quam vocant Tapioles: alodium, quod est intra muros civitatis Barcinonae, scilicet cum domibus, curtibus, hortibus, et hortalibus, vel quantum infra territorium praedictae civitatis praefatum monasterium habere videtur: alodium, quod est infra terminos de castro Fonte Rubea, et de Monte Acuto, et de Piniana, et de Carolo, et de castro Virili, alodium de Olorda cum ipsa turre, et alodium, quod est in duodecima sive in Misano: alodium, quod habet infra terminum de Terraria, et de Castellaro, et in Arraona, et in Barbarano, et de palatio Ausit, et de palatio Salatano, et in villa de Megoda, et de Moieto, et in palatio de Aries, et in Lisiano superiore et inferiore, et in parrochia de Parietes, et de Gallegos, et Palegarnanis, et de Petiaco, quod dicunt Bellum-Disinum, et de Petilona, et de Palumbar, et de Orto, et de Rivopullo, et de valle de Ariolfo, et de Granularios, et de Lerona, et de Meserata, et de Samatus, et de

(1) Lego *Aqualata*.

Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipitur.

Eique bona omnia confirmantur.

Canovas, et de Corrone superiore et inferiore: alodium de Turres Beses, cum alio, quod Nelma foemina ibi obtulit: alodium de Ausona: alodium de Steria, et omnia alodia quae habet, et habere debet in praedicto comitatu Barcinonensi, Gerundensi, Ausonensi, et in comitatu Minorisa cum universis terminis suis: ecclesiam Sancti Quirici cum decimis et primitiis et oblationibus suis: decimas quoque, quas de his sive de aliis locis ante triginta annos monasterium vestrum praedecessorum nostrorum concessione possedit, nos in perpetuum vestris usibus omnino quietas et integras conservari censemus. Praeterea per praesentis privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque bona sive possessiones in praesenti coenobium vestrum iuste possidet, sive in futurum concessione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium, iuste ac canonice poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permancant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, vel iuste datas suis usibus vendicare, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Sepulturam quoque eiusdem loci liberam omnino esse decernimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni et extremae voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat. Obeunte te, nunc eius loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam elegerint. Electus autem a dioecetano episcopo consecratur, siquidem gratiam et communionem Apostolicae Sedis habuerit, et gratis ac sine pravitate id ex-

hibere voluerit. Alioquin ad Romanum Pontificem recurrat, aut ab alio quem maluerit catholico antistite consecratur. Idem et de ordinationibus fratrum, de Chrismate, de altarum sive basilicarum consecratione statuimus. Ad indicium autem praestitae a Romana Ecclesia libertatis pro ecclesia Sancti Pauli morbatinum (1) unum quotannis Lateranensi palatio persolvetis. Si qua sane ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iuxta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Scriptum per manus Gerardi notarii regionarii, et scrinarii sanctae Romanae Ecclesiae, anno dominicae incarnationis millesimo nonagesimo octavo, indictione septima, mensis decembris die primo.

Script. die 1 decembris anno Domini 1098, pontif. anno xi.

L.

Confirmatio monasterii Burrhonensis in dioecesi Constantiensi, ac donationum omnium eidem ab Adelaide Patruisque factarum (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Comitissae Adelaidis oblatio PP. facta de monasterio Burrhonensi. — Confirmantur bona omnia ad monasterium pertinentia. — Illudque sub Apostolicae Sedis protectione recipitur. — Salvo iure

(1) Moneta quaedam hispanica, aurea praesertim. (R. T.) (2) Edidit Bruschi in Hist. monasterii German. pag. 74.

Decretum immunitatis a cuiuscumque personae molestia;

Et libertatis in eligendo abbate ex gremio monachorum; electus vero consecrandus ab episcopo dioecetano, nisi fuerit excommunicatus.

Eadem decernuntur pro altarum consecratione, et clericorum ordinatione.

Census annuus Ecclesiae S. Pauli de Urbe persolvendus.

Poenae contra temerarios privilegii huius.

episcopi Constantiensis; — Et cum annuo censu palatio Lateran. persolvendo. — Abbatis electio monachis conceditur. — Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto Azelino monasterii Burrhonensis abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Sicut irrationabilia poscentibus negari debet assensus, sic iusta petentium votis benigna debemus assensione concurrere. Eapropter charissimae filiae nostrae Adelaidis comitissae desiderio ac petitioni duximus annuendum. Haec nimirum ad limina sanctorum Apostolorum veniens, et suam, et Viri, et Leviri sui devotionem strenue adimplere curavit. Burrhonensem namque Ecclesiam cui nunc auctore Deo tua fraternitas praesidet, soceri sui studio a fundamentis aedificatam, secundum ipsorum vota supra sacrosanctum B. Petri altare obtulit, et per manum nostram in proprium Sedis Apostolicae allodium delegavit: quam videlicet oblationem scriptorum nostrorum petiit autoritate confirmari. Nos igitur praesentis decreti autoritate sancimus, ut tam praefatus locus, quam universa, quae ibidem supradictorum comitum Henrici et Hugonis, seu praenominatae Adelaidis comitissae largitione collata sunt, vel in futurum ipsorum, aut aliorum fidelium oblationibus conferentur, sub Apostolicae Sedis tutela integra semper, et illibata permaneant, servorum Dei illic degentium usibus omnimodis profutura, salva Constantiensis episcopi canonica reverentia: ut tamen ex eodem loco unius Bisantii census annuus Lateranensi palatio persolvatur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, minuere, vel piis de causis suis usibus applicare. Obeunte te nunc loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptione vel violentia praepoatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum

Dei timorem, et B. Benedicti regulam elegerint. Si quis igitur sacerdotum, clericorum, regum, ducum, comitum, et iudicum, vel saecularium personarum, hanc nostrae constitutionis paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque dignitate careat, reumque se divini iudicii existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

Datum Laterani per manum Iohannis S. Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, VIII kal. februarii, indictione septima, anno dominicae incarnationis MXCIX, pontificatus autem domni Urbani secundi PP. undecimo anno.

Dat. die 25 ianuarii anno Domini 1099, pontif. anno xi.

LI.

Simile privilegium pro monasterio Sancti Saturnini in pago Urgellensi (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monast. sub protectione Sedis Apostolicae recipitur; eique privilegia omnia, pia donationes factae, vel in posterum faciendae, ac bona omnia confirmantur. — Decretum immunitatis a quacumque molestia; et libertatis in electione abbatis. — Annuus census Sedi Apostolicae persolvendus. — Poenae contra violatores privilegii huius.

(1) Ex Archiv. Regio Fuxensi edidit Baluzius loc. cit., num. cccxxi.

Solitae clausulae.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Petro, abbati monasterii Sancti Saturnini, quod situm est prope amnem Valeriae in parochia Urgellensi, eiusque successoribus, in perpetuum.

Exordium.

Monast. sub protectione Sedis Apostolicae recipitur.

Eique privilegia omnia, pia donationes factae, vel in posterum faciendae, ac bona omnia confirmantur.

Piae postulatio voluntatis effectu debet prosequenti compleri; quatenus et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Proinde nos postulationi tuae paternae benignitatis accomodantes assensum, Beati Saturnini venerabile monasterium, cui auctore Deo praesides, sub Apostolicae Sedis tutela suscipimus, et in ea semper libertate manere decernimus, quam egregiae memoriae Carolus imperator instituit, et Leo venerabilis Sanctae Sedis Apostolicae Pontifex privilegii sanctione firmavit, et provinciales episcopi scriptorum suorum assertionibus consenserunt; ut videlicet sub iure semper et proprietate Sedis Apostolicae locus ipse servetur, ut nulla super illud laicalis persona dominatum exerceat; sed placita omnia sive iudicia et districtiones omnium eidem monasterio pertinentium, in abbatis potestate persistent; nec dioecessano episcopo liceat aliquam eidem monasterio excommunicationem inferre, nec molestiam irrogare, sed quaecumque in praesentiarum quiete in authentica possessione possidere cognoscitur, quaecumque in futurum concessione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium, iuste atque canonice poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant; ea praesertim, quae venerabilis memoriae Erimbaldus Urgellensis, et Arnulfus Ripacorcensis episcopi in dedicatione eiusdem monasterii tradidisse et concessisse leguntur in Ecclesiis, Ecclesiarum decimis, primitiis et oblationibus, sive cimiteriis per Urgellensem, sive Ripacorcensem parochiam, per Cerdaniam, Bergitanum, sive Paliarum: ecclesiam quoque Sancti Petri de Villanita, apud quam statum disciplinae monasticae reformastis, cum castello suo Caragio, et Rocha quae dicitur Sancti Romani, et

caeteris ad eam pertinentibus, vestro. sicut hodie est, monasterio in perpetuum subiectum esse concedimus. Ad haec adiicientes decernimus, ut nulli omnino hominum liceat praenominatum Beati Saturnini monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum substantiatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Obeunte te nihilominus eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praepoatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam elegerint. Ad iudicium autem perceptae a Romana Ecclesia libertatis, quotannis unam argenti libram Lateranensi palatio persolvatis. Si qua sane in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen. Scriptum per manum Petri regionarii et scriniarii sacri palatii. Datum Romae in porticu Beati Petri per manum Iohannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, XIII kal. maii, indictione VII, incarnationis dominicae anno MXCIX, pontificatus autem domini Urbani II Papae, XII.

Dat. die 19 aprilis anno Domini 1099, pontif. anno XII.

Decretum immunitatis a quacumque molestia;

Et libertatis in electione abbatis.

Annuus census Sedi Apostolicae persolvendus.

Poenae contra violatores privilegii huius.

Comitissae Adelaidis oblatio PP. facta de monasterio Burrhonensi.

Confirmantur bona omnia ad monasterium pertinentia.

Illudque sub Apostolicae Sedis protectione recipitur;

Salvo iure episcopi Constantiensis;

Et cum annuo censu palatio Lateran. persolvendo.

Abbatis electio monachis conceditur.

LII.

Responsiones ad consulta Pitonis Tullensis episcopi super simoniaco, ac illicitis ordinationibus (1).

SUMMARIUM

Ab episcopo praebendae suae Ecclesiae gratis dandae. — Subdiaconi uxoribus vacantes a sacro ordine et beneficio removendi. — Presbyterorum filii ab altaris ministerio removendi; nisi prius in coenobiis sese probaverint. — Cum ordinatis ab haereticis episcopis, non tamen simoniaco benigne utendum. — Episcopi et clerici simoniaco a sacris officiis removendi. — Bigami et viduarum mariti a sacris ordinibus segregandi.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto fratri Tullensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Super quaestionibus, quas ad nos Adalbertus vestrae Ecclesiae filius detulit, haec a nobis sunt in synodalis assensu concilii capitula per Dei gratiam confirmata.

CAP. I.

Episcopus omnia sui episcopatus membra, videlicet archidiaconatus, archipresbyteratus, decanias, vel aliquas praeposuras, Ecclesiae suae canonicis gratis absque omni venalitate distribuat. Quisquis autem ea pretio dederit, depositioni subiaceat.

CAP. II.

Eos, qui a subdiaconatu uxoribus vacaverint, ab omni sacro ordine removemus, officioque atque beneficio Ecclesiae carere decernimus; si vero episcopi consenserint eorum pravitatibus, a suis se noverint officiis interdictos.

CAP. III.

Presbyterorum filios a sacri altaris ministeriis removendos decernimus, nisi

(1) Ex Cod. ms. Biblioth. Patavinae in Concil. edit. tom. XII, col. 747.

aut in coenobiis, aut in canoniis religiose probati, fuerint conversati. Absque praedictio tamen capitulorum istorum, ei qui praebendas, aut ipsi ante hanc Sedis Apostolicae interdictionem emerunt, aut emtas se nescientibus possiderunt, habendas eas permittimus, si eorum personae tuo arbitratu visae fuerint promereri; eis autem, qui fidem possessionis suae irritam facientes, post subdiaconatus acceptionem vacare uxoribus praesumpserint, et officium et coniugium penitus interdiciamus; eisque, quoniam seipso apostatando destruxerunt, et voluptatem corporis Domino praetulerunt, omni vitae suae tempore aut in coenobiis, aut in canoniis regularibus poenitentiam decernimus iniungendam. Presbyterorum vero filios, qui secundum praeccepti nostri conditionem aut in coenobiis aut in canoniis religiose probati fuerint conversati, qui patrum peccata cum saeculi possessionibus abdicarunt, pro religionis ac scientiae praerogativa apostolico moderamine tolerandos ducimus, et ad sacros ordines, et ad honores ecclesiasticos permittimus provehendos.

CAP. IV.

Porro de clericis, qui ab excommunicatis episcopis sunt ordinati, necdum quidem sententiam fiximus, quia generalis mali contagium generalis synodi est cauterio comburendum. Tuae tamen fraternitati hoc respondemus ad praesens, ut ab excommunicatis, quondam tamen catholicis episcopis ordinatos, siquidem non simoniace ipsos ordines acceperunt, et si episcopus istos non simoniacos fuisse constiterit, et adhuc si eorum religiosior vita, et doctrinae praerogativa visa fuerit promereri, et poenitentia indicta, quam congruam duxeris, in ipsis, quos acceperunt, ordinibus manere permittas. Ad superiores autem ascendere non concedimus, nisi necessitas vel utilitas maxima flagitaverit Ecclesiae. Hoc tamen ipsum

altaris ministerio removendi; nisi prius in coenobiis sese probaverint.

Cum ordinatis ab haereticis episcopis, non tamen simoniaco benigne utendum.

LIII.

Confirmatio regularis instituti canonico-rum Ecclesiae Ruthenensis; quibus nonnulla conceduntur privilegia (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Regularis vitae institutum confirmatur: ac totalis iurisdictio in canonicos praeposito conceditur: ita ut quibus ab eo fuerit interdictum, nec ab episcopo recipi possint. — Confirmantur quoque bona omnia ad canonicos pertinentia. — Conceditur sepultura iuxta tumulum episcoporum. — Poenae contra violatores privilegii huius. — Bona custodientibus.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, Petro praeposito, et eius fratribus in Ecclesia Ruthenensi canonicam vitam professis, eorumque successoribus in eadem religione permansuris, in perpetuum.

Piae postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri; quatenus et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Quia igitur vos, o filii carissimi, per divinam gratiam aspirati, mores vestros sub regularis vitae disciplina coercere, et communiter secundum sanctorum Patrum institutionem omnipotenti Domino deservire proposuistis; nos votis vestris paterno congratulamur affectu; unde etiam petitioni vestrae benignitate debita imperitimus assensum. Vitae namque canonicae ordinem, quem professi estis, praesentis privilegii auctoritate firmamus; et, ne cui post professionem exhibitam proprium quid habere, neve sine praepositi, vel congregationis licentia de claustris discedere liceat, interdiciamus. Quod si discesserit, et commonitus, redire contempserit, tibi tuisque successoribus facultas sit, eiusmodi ubilibet a suis officiis interdici; interdictum vero nullus episcoporum abbatumve suscipiat, quamdiu scilicet illic canonici ordinis tenor Domino praestante vigerit. Vobis itaque, vestrisque successoribus in eadem religione perman-

(1) Ex Archiv. Ecclesiae huius edidit Baluzius Miscell. tom. XI, lib. 2.

rarius et cum cautela est praecipua concedendum.

CAP. V.

Episcopos ac clericos, quos simoniacos esse constat, a sacris officiis et beneficiis removendos omnino decernimus; in Ecclesiis vero, quae ab huiusmodi simoniaco exaratae sunt (1), non aliter quam in locis orandum videtur, donec subversis altaribus, benedictione et unctione catholici antistitis consecrentur.

CAP. VI.

De his, qui sine titulis ordinati sunt, licet eiusmodi ordinatio sanctorum canonum sanctioni contraria iudicetur, utrum tamen aliqui in acceptis sint ordinibus permittendi, discretioni tuae praesenti Ecclesiae necessitate committimus. Si tamen alias sine pravitate eos ordinatos fuisse constiterit.

CAP. VII.

Bigamos et viduarum maritos a sacris ordinibus secundum communem Ecclesiae consuetudinem, auctoritate nostri officii segregamus. Haec universa tamquam Apostolicae Sedis praeccepta, sanctorum conciliorum sententiis consonantia, religionis tuae strenuitas et in Ecclesia sibi commissa Deo iuvante custodiat, et custodienda aliis innotescat. Nec senectutem tuam oblatantium canum multitudo praeterreat. Maior enim est, qui in nobis est, quam in illis; ipse siquidem confirmans discipulos suos ait: Nolite timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum (a). Ipse misericordia sua nos confirmet, ac protegat, et ad caelestia regna perducat.

(1) Forsitan extractae. (a) Luc. XII, 52.

Episcopi et clerici simoniaco a sacris officiis removendi.

Bigam et viduarum maritos a sacris ordinibus segregandi.

Ab episcopo praebendae suae Ecclesiae gratis dandae.

Subdiaconi uxoribus vacantes a sacro ordine et beneficio removendi.

Presbyterorum filii ab

Exordium.

Regularis vitae institutum confirmatur.

Ac totalis iurisdictio in canonicos praeposito conceditur.

Ita ut quibus ab eo fuerit interdictum, nec ab episcopo recipi possint.

suris, ea omnia perpetuo possidenda sancimus, quae in praesentiarum pro communis victus sustentatione possidere videmini, ecclesiam videlicet Sancti Salvatoris de Veirieras, et ecclesiam Sancti Petri de Colnac, et ecclesiam Sancti Gerardi de Salas: universas praeterea paratas sive symbolas, quas sinodos vocant, tam Ecclesiarum iam dictarum, quam ex caeteris Ecclesiis, quas Ruthensis Ecclesiae antistes, Petrus quondam Berengarii, Ponticius Sthephani, Raymundus Frotardi et Ademarus, qui in praesentiarum eidem Ruthenensi Ecclesiae praesidet, in sumptus vestium concesserunt. Praeposituram quoque dignariam Ruthenensis parochiae, archidiaconiam, oblationes quoque vestrae matricis Ecclesiae, quas dono praelati Ademari confratris nostri et coepiscopi possidetis, vestrae communitatis usibus confirmamus; et quodcumque deinceps vos aut successores vestri concessione Pontificum, aut liberalitate principum, vel oblatione fidelium iuste atque canonicè poteritis adipisci.

Conceditur se-
pultura iuxta
tamulam epi-
scoporum.

Penae contra
violatores pri-
vilegii huius.

Bona custo-
dientibus.

Ut autem omnipotenti Deo quietius deservire, et canonici ordinis disciplinam districtius observare possitis, cimiterium vobis apud matrem Ecclesiam, ubi communiter vivitis, iuxta praefati fratris nostri Ademari vestri episcopi petitionem habere concedimus, in quo fratrum vestrorum sive parochianorum, quibus viventibus mysteria divina ministratis, deficientium corpora tumulentur. Si qua sane ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat; et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, qua-

tenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

Scriptum per manum Petri notarii regionarii sacri palatii. Datum Romae apud Sanctum Petrum per manum Iohannis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, II idus maii, indictione VII, incarnationis dominicae anno MXCIX, pontificatus autem domni Urbani Papae secundi duodecimo.

Dat. die 14 maii anno Domini 1099,
pontif. anno XII.

LIV.

Decretum, ne domus in claustro Carnotensi existentes laicis dentur, aut locentur a canonicis (1).

Urbanus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri R. episcopo, et dilectis filiis Decano, et Capitulo Carnotensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Audivimus, et audientes nequivimus non mirari, quod laici quidam, in claustro vestro domos iure haereditario possidentes, tales personas plerumque admittunt, per quas clericorum quies inhonesto strepitu saepe turbatur: et devotio populo, ne divinis intendat officiis, praepeditur. Ioculatoribus quidem, aleatoribus, cauponibus, et mulieribus turpibus praescriptae domus de consuetudine prava locantur. Volentes igitur communi Ecclesiae honestati consulere, auctoritate apostolica prohibemus, ne domos canonicas ulterius laicis, per quos honestati ecclesiasticae derogetur, vel gratis dentur, aut etiam sub quacumque occasione locentur. Constituimus etiam de domibus, quas laici in claustro iure haereditario tenent, si eas in personis propriis cum honesta familia, exclusis mulieribus turpibus,

(1) Ex ms. Ecclesiae Carnoten. edidit Dacher. Spicil. tom. XIII.

Exordium.

Decretum
Urbani PP.

inhabitare noluerint, ut non nisi clericis, vel personis regularem vitam professis, gratis vel pro pretio concedantur, si congruum eis pretium voluerint exhibere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Ven. XII kal. martii.

Dat. die 18 februarii.

LV.

Privilegium pro monasterio monialium S. Petri Blazilien (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub iure Sedis Apostolicae suscipitur: — Confirmatisque bonis omnibus; — Omnibus omnino personis quidquam ab eo auferre, alienare etc. interdicatur.

Urbanus episcopus . . . dilectae in Christo filiae Florentiae abbatissae monasterii S. Petri de Blazilia (2), et eis, quae in ipsius loci regimine successerint regulariter, in perpetuum.

Exordium.

Ad haec nos disponente Domino in Apostolicae Sedis servitium promotos agnoscimus, ut eius filiis, auxilium implorantibus, efficaciter subvenire, et ei obediens tueri ac protegere, prout Dominus dederit, debeamus. Unde oportet nos venerabilibus locis manum protectionis extendere, et servorum atque ancillarum Dei quieti attentius providere.

Monasterium
sub iure Sedis
Apostolicae
suscipitur:

Tuis igitur, dilecta filia in Christo Florentia, precibus annuentes, B. Petri de Blazilia monasterium in Arvernensi comitatu situm, cui Deo auctore praesides, ab Ermengarda comitissa constructum, et Romanae Ecclesiae traditum, sub iure et protectione Sedis Apostolicae suscipimus, quemadmodum a praedeces-

(1) Ex Gall. Christ. tom II, inter Instrumenta ecclesiae S. Flori num. XXIV. (2) Alias *de Blesse*.

Bull. Rom. Vol. II.

26

soribus nostris constat esse susceptum. Per praesentem itaque privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque idem coenobium hodie iuste possidet, vel infuturum iuste et canonicè possidebit, et poterit adipisci, in cellis, in ecclesiis, in villis, et in caeteris rebus mobilibus sive immobilibus, tibi tuisque sororibus tam praesentibus quam futuris, regulariter victuris, firma semper et illibata permaneat.

Confirmatis-
que bonis om-
nibus,

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur earum, pro quarum sustentatione ac gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salvo canonico Sedis Apostolicae iure. Ad indicium autem huius perceptae a Romana Ecclesia libertatis, per singulos annos quinque monetae vestrae solidos Lateranensi palatio persolvatis. Si quis sane in crastinum archiepiscopus, episcopus, imperator, aut rex, aut princeps, aut dux, aut comes, aut vicecomes, iudex, aut quaelibet ecclesiastica vel saecularis persona, sciens huius privilegii paginam, contra eam venire temere tentaverit, secundo vel tertio commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat (1).

Omnibus om-
nino personis
quidquam ab
eo auferre, a-
lienare etc.
interdicatur.

LVI.

Fragmentum bullae exemptionis Ecclesiae Sanctae Trinitatis, a Liprando presbytero Mediolanensi fundatae ad pontem Guinzelmi (2).

Urbanus episcopus servus servorum Dei,
dilecto filio Liprando, etc.

Statuimus Ecclesiam illam cum praediolo, in quo fundata est... vel per alios

(1) Reliqua desiderantur. (2) Ex Landulphi junioris Hist. Mediol. cap. VIII inter Rer. Ital. Script. tom. V.

LVII.

Constitutio ad Richerium Senonensem, et caeteros Francorum episcopos, qua regem excommunicatum absolvi vetat, eosque ad synodum Arelatensem invitat (1).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Sanctis Patrum institutionibus a quolibet iuste excommunicatum episcopo, alii absolvere, ipsi quidem metropolitani prohibentur. — 2. Sola, non synodo praecedente, Sedes Apostolica valet suo statui restituere quos synodus inique damnaverit; ipsius vero nemini licet retrahere iudicia. — 3. Exemplis sacris sententia confirmatur. — 4. Francorum rex donec Deo et sanctae Romanae Ecclesiae satisfaciatur, eique communicantes, excommunicantur. — 5. Universi Galliae episcopi ad concilium Arelatense invitantur.

Urbanus episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Auditum est apud nos, quosdam confratres nostros in tantam audaciam prorupisse, ut asserant se nequaquam a regis societate abstenturos; imo etiam regem ipsum ab excommunicationis vinculo soluturos, quamquam foeminam illam, pro qua per nos excommunicatus fuerat, non dereliquit.

§ 1. Sed qui hoc loquuntur, aut profecto Scripturas nesciunt, aut pertinaciter excedere nequaquam pertimescunt. Sanctorum quippe canonum sanxit auctoritas, et ea passim Ecclesiae consuetudo servat, ut a quolibet inique excommunicatum, episcopus alius absolvere non praesumat. Ipsa etiam suffraganeorum ligamenta, metropolitani, qui videlicet eorum maiores sunt, sanctorum Patrum institutionibus prohibentur absolvere.

§ 2. Quod si a quibuscumque id servatur episcopis, videant venerabiles fratres nostri, quemadmodum Apostolicae Sedis valeant acta dissolvere; cum profecto luce iam clarius constet, Apostolicae Sedis Pontifici, non solum episcopos et primates, sed ipsos etiam patriarchas divina institutione subiectos: cum nove-

Exordium.

Sanctis Patrum institutionibus a quolibet iuste excommunicatum episcopo, alii absolvere, ipsi quidem metropolitani prohibentur.

Sola, non synodo praecedente, Sedes Apostolica valet suo statui restituere quos synodus inique damnaverit; ipsius vero nemini licet retrahere iudicia.

fideles illic Domino largiente collata fuerint, ab omni saeculari oppositione quietam perpetuo manere et liberam. Clericis vero ibi victuris, vivendi regulariter concedimus facultatem; eosque decernimus tam proprias ordinationes, quam altarium et ecclesiarum consecrationes, caeterorumque dona sacramentorum a Mediolanensi archiepiscopo suscipere, si tamen catholicus fuerit et communionem ac gratiam Apostolicae Sedis habuerit, et si ea gratis et non pravitate indulserit; alias autem liberum eis arbitrium sit, sacramenta eadem suscipere a quocumque voluerint catholico episcopo. Decernimus ergo, ut neque Mediolanensi archiepiscopo, neque alicui viventium, liceat eandem Ecclesiam, et fratres, qui illic Deo servierint, quolibet occasionis iugo deprimere, aut bona eorum distrahere, et suis usibus applicare, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integre conserventur, vobis et successoribus vestris (1) omnimodis profutura: salva eiusdem Mediolanensis archiepiscopi catholica reverentia. Ad iudicium autem huius perceptae libertatis a Romana Ecclesia, mediolanensis monetae nummos sex quotannis Lateranensi palatio persolvatis. Si qua igitur in crastinum ecclesiastica saecularive persona, huius decreti paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, atque a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei ac Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, et in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructus bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

(1) Forsitan add. usibus.

(R. T.)

(1) Ex Labbe tom. x Concil. pag. 443.

riunt, ab omnibus ad ipsum, ab ipso autem ad neminem appellandum: cum sciant, ei soli fas esse de omni Ecclesia iudicandi, ipsum vero nullorum subiaceere iudicio; nec eos illud credimus ignorare, quod sola, nulla synodo praecedente, Sedes Apostolica valeat suo statui restituere, quos synodus inique damnaverit; ipsius vero nemini liceat retrahere iudicia.

Exemplis sacris sententia confirmatur.

§ 3. Certe, cum de lepraram, id est de criminum varietatibus, ad Moysen Dominus loqueretur: Considerabit, inquit, leprosum sacerdos, et immundum iudicabit; ac deinde subiungit: Et clausus tenebitur ad arbitrium sacerdotis (a). Videtis ergo, quia ad illius sacerdotis arbitrium clausus teneri praecipitur, cuius arbitrio iudicatus est immundus. Quomodo itaque ad aperiendum manum porrigent, ad quem claudendum os aperire non ausi sunt? Cum quatrduanum Lazarum Dominus suscitasset (b), non legitur ad absolvendum eum circumstantius (1) aliquis se iniectisse, dum ipsius Salvatoris praecepto, iam viventem iam stantem discipuli absolverunt; ut profecto secuturis daretur exemplum, quia etiam poenitens quis solvendus non est, nisi per illius arbitrium, cuius voce vel gemitu a sepulcro criminosus educitur. Sed neque illud venerabilibus fratribus arbitramur ignotum, quia Deus superbis resistit, prope est autem obtritis corde (c). Super quem enim respiciam, ait Dominus, nisi super humilem, et quietum, et tementem verba mea (d)? Viderint ergo, quo pacto peccatorem conentur absolvere praeter illius vel praesentiam vel praeceptum, cuius est iudicio in generali synodo compeditus. Nobis sane, et omnibus, qui Turonis nobiscum Deo propitiante convenerunt, liquido patuit, et Legis, et Evangelii et sanctorum canonum documentis, nullam solvendi, quem nos ligavimus, fraternitati vestrae suppetere potestatem.

(1) Forsitan circumstantium (R. T.) (a) Levit. xli. (b) Ioan. xi, 43. (c) Iacob. iv, 6. (d) Isai. lxvi.

§ 4. Unde et filium nostrum Francorum regem, donec Deo in nobis, et sanctae Romanae Ecclesiae satisfaciatur, excommunicatum, et tam episcopos, quam alios quoslibet, ei pertinaciter communicantes, excommunicatos esse sancimus, et privilegium potestatis amittere, si quis in eius absolute in concessa abuti praesumpserit potestate.

§ 5. De caetero universos vos Arelatem in octavis apostolorum Petri et Pauli ad concilium omni reposita occasione, invitamus.

LVIII.

Decretalis epistola ad Lucium praepositum Sancti Iuventii Papien. civitatis contra simoniacos: et de ordinationibus ab haereticis acceptis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — 1. Ecclesiasticam rem venderesimoniacum esse decernit. — 2. Munere linguae, vel indebiti obsequii, vel pecunia res ecclesiasticas adipiscentes, simoniacos esse declarat. — Chalcedonensis synodus ordinationum per pecuniam factarum interventores anathematizat. — 3. Explicantur verba concilii. — 4. Ira Dei super simoniacos, et quam gravis peccati rei efficiantur. — 5. Quibus in rebus praepositis nostris debeamus obedire. — 6. Utrum uti sacramentis possimus, quae a criminoso conferuntur. — 7. Schismaticorum et haereticorum sacramenta formam habere, sed non virtutis effectum declarat. — 8. Baptisma ab haereticis, vel etiam a schismaticis more ecclesiastico datum, ratum esse declarat.

Urbanus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Lucio, praeposito Ecclesiae Sancti Iuventii apud Ticinum, salutem et apostolicam benedictionem.

Salvator praedicat in Evangelio, circa finem saeculi pseudochristos et pseudo-prophetas surgere, et multos seducere: et fideles suos in mundo multas habituros pressuras; sed tamen portas inferi adversus Ecclesiam non praevalituras (a). Proin quia, ut ait Apostolus, oportet haereses esse, ut qui probati sunt, manifesti fiant (b);

(1) Edidit Baronius circa finem tom. xi, edit. roman. pag. 723. (a) Matth. xxiv, xvi, 18. (b) I Cor. xi. 49. (R. T.)

Francorum rex donec Deo et sanctae Romanae Ecclesiae satisfaciatur, eique communicantes, excommunicantur.

Universi Galliae episcopi ad concilium Arelatense invitantur.

Exordium.

oportet nos cum Propheta ex adverso ascendere, et murum opponere pro domo Israel (a), et cum eodem Apostolo per multas tribulationes intrare in regnum Dei; unde non sunt condignae passionis huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis (b).

Ecclesiasticam rem vendere simoniacum esse dicitur.

§ 4. Igitur quia innotuisti nobis, quod tibi obicitur, utrum vendere ecclesiasticam rem, simoniacum sit: hoc simoniacum esse, patenter colligitur ex hoc, quod beatus Petrus apostolus ait Simoni: Pecunia tua tecum sit in perditionem, quia existimasti donum Dei pecunia possideri (c). Donum quippe Dei est Spiritus Sanctus, et donum Dei est res ipsius Ecclesiae oblata. Et si bene advertis, Simon Magus, qui fide ad fidem accessit, non Spiritum Sanctum, quo ipse indignus erat (quoniam, ut scriptum est: Spiritus Sanctus disciplinae effugiet fictum) (d), sed ideo, quantum in ipso erat, emere voluit, ut ex venditione signorum, quae per eundem fiebant, multiplicatam pecuniam, quam obtulerat, lucraretur. Nec Apostolus emptionem Spiritus Sancti, quam bene noverat fieri non posse, sed ambitionem talis questus, idest avaritiam, quod est idolorum servitus, in eodem Simone exhorruit, et maledictionis iaculo percussit.

Munere linguae, vel indebiti obsequii, vel pecunia res ecclesiasticas adipiscentes, simoniacos esse declarat.

§ 2. Quisquis itaque res ecclesiasticas, quae Dei dona sunt, quoniam a Deo fidelibus Deo donantur, quaeque ab eodem gratis accipiuntur, et ideo gratis dari debent, propter sua lucra vendit vel emit, cum eodem Simone donum Dei pecunia possideri existimat. Ideo qui easdem res non ad hoc, ad quod institutae sunt, sed ad propria lucra, munere linguae, vel indebiti obsequii, vel pecunia largitur vel adipiscitur, simoniacus est: cum principalis intentio Simonis fuerit sola pecuniae avaritia, idest idolatria, ut ait apostolus Paulus (e). Alioquin cur synodus Chalcedonensis sexcentorum triginta episcoporum, procuratorem vel defensorem Ec-

Chalcedonensis synodus ordinationum per pecuniam

(a) Ezech. xiii, 8. (b) Rom. viii, 18. (c) Act. viii, 20. (d) Sap. i, 3. (e) Ephes. v, 3. (R. T.)

clesiae, quamquam regulae subiectum, adeo per pecuniam ordinari prohibet, ut interventores quoque tanti sceleris anathematizet, nisi quod eosdem simoniacos iudicet? Quod si praefati milites Ecclesiae ob huius scelus taliter percelluntur, nemo sapiens negabit, non militantes Ecclesiae multo damnabilius hanc ob causam, idest venditionis vel emptionis, debere percelli (1).

sectarum interventores anathematizat.

§ 3. Sed et beatus praedecessor noster Paschalis, de consecratione, et de rebus, quae proveniunt ex consecratione, affirmat, quod quisquis alterum eorum vendit, sine quo alterum habere non potest, neutrum non venditum derelinquit. Ac per hoc eum, qui rem Ecclesiae vendit vel emit, simoniacum intelligit. In nomine vero procuratoris intelligit praefata synodus quemlibet ecclesiasticarum rerum administratorem, ut verbi gratia praepositum, oeconomum, vice dominum: defensoris nomine advocatum, sive castaldum, iudicem: in subiecto regulae archipresbyterum, archidiaconum, canonicum, monachum, vel quemlibet ecclesiastico mancipatum officio. Quod vero Spiritum Sanctum, quantum in se est, vendat vel emit, qui praeposituram, vel huiusmodi vendit vel emit, audi Augustinum super Ioannem: O quot proposita fecerunt? Alterum propositum habet Carthagine Primianus, alterum habet Maximianus, alterum habet in Mauritania Rogatus, alterum habet in Numidia illi et illi, quos iam nec nominare sufficimus. Circumit ergo aliquis emere columbam? Unusquisque propositum suum laudat, quod vendit etc. Ecce venerabilis Augustinus, de propositurae distractione agens, in nomine Columbae Sancti Spiritus venditionem vel emptionem accipit, sicut omnes huius evangelici capituli tractatores.

Explicantur verba concilii.

(1) D. Cocquelines in suis addend. et corrigend. ait sequentia verba hic addenda esse: Quid de ordinationibus ab haereticis acceptis sentiendum sit, satis docent theologi et canonistae, quorum scripta consulenda.

Ira Dei super simoniacos, et quam gravis peccati rei efficiantur.

§ 4. Pensandum vero est, qua poena multentur, qui iam Deo et Ecclesiae suae oblata vendunt, vel emunt, si cum flagellis a Dei templo eieci sunt qui, quae Deo erant offerenda, vendebant, vel emebant. Si de offerendorum venditoribus vel emptoribus dictum est: Vos fecistis domum Patris mei domum negotiationis, et speluncam latronum (a); quid dicetur iam de Ecclesiae oblatores venditoribus vel emptoribus? Et ne quis insanus obiciat, merito hos Dominum tam acerbè vindicasse, quia tunc illa in templo, ecclesiasticae vero res modo extra templum distrahantur; attendat super his Augustini non determinantem locum venditionis vel emptionis propositorum, sed tantum indefinite dicentem: Circumit aliquis emere columbam: unusquisque propositum suum laudat, quod vendit; non adiciens in templo vel extra templum haec contra venditores vel emptores sacrarum Dei.

Quibus in rebus praepositis nostris debeamus obedire.

§ 5. Ad hoc vero, quod in epistola tua sequitur, idest utrum obedire his tentantibus ad mortem nefas sit: et circa finem eiusdem epistolae hoc idem iterum inculcatur; illud beati Petri respondemus: Obedire Deo oportet magis, quam hominibus (b). In quo exemplo notandum, hominibus interdum obediri debere, sed magis Deo: hominibus quidem in his, quae contra fidem et religionem non sunt. Quoniam cives Ierusalem legimus Babylonis civibus militasse, ut sanctum Ioseph, et socios Danielis: quorum primus stuprum dominae: sequentes vero idolatriam perhorrentes, rem publicam, et alienigenarum principum strenue gubernaverunt. Et in Evangelio habes: Cum eo, qui te angariaverit uno milliario, alia duo ambulare debere: et reddere, quae sunt Caesaris, Caesari: et quae sunt Dei, Deo (c). Item Hieronymus super epistola ad Philippenses: Si dominus ea iubet, quae non sunt adversa Scripturis sanctis, subiiciatur domino servus; si vero contraria

(a) Matth. xxi, 13. (b) Act. v, 29. (c) Matth. xxii, Luc. xx, Mar. xii. (R. T.)

praecipit, magis obediat spiritus, quam corporis domino; et infra: Si bonum quid praecipit imperator, iubentis exequere voluntatem; si malum, responde: Obedire oportet Deo magis, quam hominibus.

§ 6. Ad hoc vero, quod subiungitur in eadem epistola, idest utrum sit utendum ordinationibus et reliquis sacramentis a criminosis exhibitis, ut ab adulteris et a sanctimonialium violatoribus, vel huiusmodi, ad hoc, inquam, ita respondemus: Si schismate vel haeresi ab Ecclesia non separantur, eorundem ordinationes et reliqua sacramenta sancta et veneranda non negamus, sequentes beatum Augustinum, qui super Iohannem de huiusmodi tam copiose quam veraciter disseruit; ait enim: Baptizet vos servus bonus, sive servus malus, non sciat se ille, qui baptizatur, baptizari non ab eo, qui sibi tenuit baptizandi potestatem; et paulo post: Non horreat columba ministerium malorum, respiciat Domini potestatem; si fuerit superbus minister, cum Zabulo computatur; sed per illum Christi sacramentum non contaminatur. Quod per illum fluit, purum est: quod per illum transit, liquidum est. Idem: Spiritualis vero virtus Sacramenti ita est ut lux, quae ab illuminandis pura excipitur, et si per immunda transeat, non inquinatur. Quos baptizat ebriosus, quos baptizat homicida, quos baptizat adulter, Christus baptizat; et caetera huiusmodi. Attamen decessores nostri Nicolaus et Gregorius a missis sacerdotum, quos tales revera esse constiterit, fideles abstinere decreverant, et ut peccandi licentiam caeteris auferrent, et huiusmodi ad dignae poenitentiae lamenta revocarent. Scribit hoc praedecessor noster Gregorius Rudolpho et Bertholdo ducibus inter caetera: Officium simoniacorum, et in fornicatione iacentium, scientes, nullo modo accipiat, et quantum potestis, tales sanctis deservire misterii vi, si oportuerit, prohibeatis etc.

Utum uti sacramentis possumus, quae a criminosis conferuntur.

§ 7. Porro ad haec, quae tibi sylogi-

stice in eadem epistola obiiciuntur, idest si Corpus et Sanguis Christi non sunt, et alia quae praediximus, proprias non habent virtutis dignitates, quid agentibus obsunt; quod si habent, cur spernuntur, sicubi ab indigno praesumuntur? Ad haec, inquam, ita respondemus, proprias quidem habent virtutis dignitates, ut praefatus Augustinus ait super Iohannem contra Donatistas, sed agentibus vel suscipientibus eadem sacramenta contra praefatorum Pontificum instituta, nisi forte sola morte interveniente, utpote ne sine baptismo vel communione quilibet humanis rebus excedat, eis, inquam, in tantum obsunt, ut veri idolatrae sint, cum talibus et ordinationum et sacramentorum confectio, et aliter quam praemissum est, scienter susceptio vehementer a sanctis canonibus prohibeatur; ait namque Samuel propheta: Quoniam peccatum ariolandi est repugnare, et quasi scelus idolatriae nolle acquiescere (1). Haec de malis catholicis, qui intra Ecclesiam sunt; caeterorum schismaticorum et haeticorum sacramenta, quoniam extra Ecclesiam sunt, iuxta sanctorum Patrum traditiones, sicut Pelagii, Gregorii, Cypriani, Augustini, Hieronymi, formam quidem sacramentorum, non autem virtutis effectum habere profitemur, nisi cum ipsi vel eorum sacramentis initiati, per manus impositionem ad catholicam redierint unitatem.

§ 8. Sciendum vero est, quod canones apostolorum, quorum auctoritate Orientalis, et ex parte Romana utitur Ecclesia, et insignis martyr Cyprianus, et LXXX episcopi cum eodem, baptismum haeticorum lavacrum diaboli appellant. Stephanus vero, et Cornelius, martyres et Pontifices Romani, et venerabilis Augustinus in libro de Baptismo, eundem Cyprianum et praefatos episcopos hanc ob causam vehementer redarguunt, affirmantes, baptismum, sive ab haetico sive schismatico, ecclesiastico more celebra-

(1) 1 Reg. xv, 23.

tum, ratum esse; et merito, quia alia in baptismo, et alia in reliquis sacramentis consideratio est; quippe cum et ordine prior et necessarius sit: subito enim morituro prius baptismo, quam Dominici Corporis communionem, vel aliis sacramentis consulitur; et dum forte catholicus non invenitur, satius est ab haetico Baptismi sacramentum sumere, quam in aeternum perire. Et hanc sententiam praescriptorum Pontificum, Cornelii, Stephani et Augustini secuti sunt Innocentius, Siricius, Leo, Anastasius, et Magnus Gregorius, et omnis Ecclesia: et quoniam epistolaris brevis propositis tibi quaestionibus fortasse non sufficit, eorundem temeritatem ad Sedem Apostolicam instruendam mitte, aut iuxta Apostolum veluti sanae doctrinae adversarium post secundam et tertiam correctionem devita. Tu vero esto fidelis usque ad mortem, ut percipias coronam Vitae. Data Romae (1).

PASCHALIS II

PAPA CLX.

Anno aerae Christi comm. *MXCIX*.

Paschalis II natione Tuscus, patria Bledanus, antea Rainerius seu Ragingerius, monachus Cluniacensis et abbas monasterii Sanctorum Laurentii et Stephani extra muros, presbyter cardinalis tituli S. Clementis, electus est in Romanum Pontificem die 13 augusti 1099, ac

(1) Cum nulla in calce huius epistolae legatur chronologica nota, ultimam ex Urbani PP. epistolis fecimus, Baronii seculi exemplum. Quae vero de veritate eiusdem clarissimus hic auctor brevibus asserit, libet referre. Illa vero hic integra est reddenda . . . Decretalis epistola, quae data habetur praeposito S. Iuventii . . . quam necdum causam reperimus: extat enim ipsa apud Anselmum Lucensem etc. Porro quam etiam apud Gratianum diversis in locis sub diversis titulis per fragmentum positam habes epistolam, hic ut fuit, simul integram leges.

postridie huius diei consecratus. Sedit in pontificatu annos xviii, mens. v, dies vii (1), imperantibus in Oriente Alexio Comneno, in Occidente duobus Henricis III et IV, obiit die 21 (2) ianuarii anno Dom. 1118, et sepultus est in parochia Lateranensi. Vacavit Sedes dies vii (3).

Schisma vigesimum quartum in Ecclesia triplex.

Primo, vel altero a Paschalis PP. electione anno, Guibertus antipapa quem Clementem tertium appellatum diximus, de loco ad locum fugiens, tandem infelix cum fuga diem clausit extremum. At non proinde restituta Ecclesiae tranquillitas. Henrici enim (III) opera (ait Baronius) tres post Guibertum sunt subrogati sibi invicem succedentes pseudo-pontifices, Albertus, Theodoricus, et Maginulphus, arescentibus suo ipsorum ortu maledictionis palmitibus infelicibus. Post mortem Guiberti duo statim deliguntur Papae (ait Pandolphus Pisanus) alter post alterum, et unus quidem eodem, alter vero post xv electionis suae diem a fidelibus captus, qui Albertus vocabatur, apud S. Laurentium retrudi; et, qui Theodoricus, apud S. Trinitatem in Cavà eremiticam vitam addiscere, Patrum iudicio adiudicati sunt. Eligitur et tertius Maginulphus nomine (qui archipresbyter antea fuerat, et Silvestri IV nomen accepit). Hic quia nigromantiae fabulis simplicem populum, illos maxime, qui conscientia scelerum, vel ambitu futuri successus ad

(1) Sic legitur in quarto ex Critic. Baron. praefixis catalogis, in sexto legitur *dies ix* inclusis extremis, in septimo *dies viii* inclusa obitus die, in octavo *m. vi*, scriptoris incuria *dies vii*. (2) Baronius Paschalis PP. obitum refert ad diem 18 mensis huius, eiusque pontificatus dies iv tantum addit supra annos xviii, mens. v, Pandulphi Pisani innixus auctoritati, qui Paschalem *carnis debitum* solvisse scribit *xv kalendas februarii*: sed cum auctore Pandulpho eodem Sedes vacaverit *diebus tribus*, Gelasius vero successor electus fuerit die 25 ianuarii, prout ostendimus, legendum videtur *xii kalendas februarii*. (3) Prout habet octavus ex laudatis catalogis.

cum refugium fecerant, allicuerat, gravem in Ecclesiam calcem impressit. Sed dum auguriis fisus, Pontificium adipisci nititur, quod ex diabolo dari non potuit, divinis destitutus auxiliis merito amisit; et sacerdotium, quod sine Deo arripuit, tenere non licuit misero: amisit et urbem, ut exul gravi inopia miserisque afflictus (corrosa, ut aiunt, lingua), vitam cum crimine finiret.

I.

Concesso pallio Guidoni archiepiscopo Viennensi, eidem episcopatus et metropolitana iura confirmantur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Summa potestas a Christo data Petro; et mandatum de confirmandis in fide fratribus. — In omnibus iudicandum secundum aequitatem. — Ecclesiae suffraganeae Viennensis archiepiscopatus. — Tarrantasiensis quoque Ecclesia Viennensi subiecta. — Cui bona omnia ac donationes, — Item privilegia et iura confirmantur. — Pallium Guidoni archiep. conceditur. — Et monita quaedam dantur saluberrima.

Paschalis episcopus servus servorum Dei, dilecto fratri Guidoni Viennensi archiepiscopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Potestatem ligandi atque solvendi in caelis et in terra, beato Petro eiusque successoribus auctore Deo principaliter traditam, illis Ecclesia verbis agnoscit: quibus Petrum Dominus allocutus est, Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in caelis (a). Ipsi quoque, et propriae firmitas, et alienae fidei confirmatio, eodem Deo auctore, praestatur, cum ad eum dicitur: Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, Petre: et tu aliquando conversus confirma fratres tuos (b). Oportet ergo nos, qui licet indigni, Petri residere videmur in loco, prava corrigere, recta firmare, et in omni Ecclesia ad

(1) In Biblioth. Floriac. edidit Ioann. a Bosco. (a) Matth. xiii. 18. (b) Luc. xxii. 32.

Schismaticorum et haeticorum sacramenta formam habere, sed non virtutis effectum declarant.

Baptisma ab haetico, vel etiam a schismatico more ecclesiastico datum, ratum esse declarat.

Exordium.

Summa potestas a Christo data Petro; et mandatum de confirmandis in fide fratribus.